

Lönens mening och betydelse

En Fenomenologisk Studie av Lönens Påverkan på Arbetsmotivationen

Maximilian Green och Rasmus Nervall

Kandidatexamensuppsats vt 2003

Handledare: Roger Sages

Psykologiska Institutionen

Lunds Universitet

Abstract

The aim of this qualitative study is to investigate how individual motivation to work is influenced by a given salary. This was done using a phenomenological approach, in which the participants were to freely reflect upon a statement formulated by the authors. The reflections of the participants were then analysed using the software Minerva, an application of *Meaning Constitution Analysis* (MCA) developed by Roger Sages, lector at The University of Lund. The results of the analysis manifest a tendency of negative feelings towards the situation involving salary. Whether these negative feelings have an effect on the motivation to work is not revealed in this study.

Innehållsförteckning

ABSTRACT	2
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	3
INLEDNING	4
SYFTE	4
FORSKNINGSMETODER	4
DEN FENOMENOLOGISKA METODEN	5
MOTIVATIONSTEORIER	6
<i>Innehållsteorier</i>	7
<i>Processteorier</i>	10
METOD	12
DELTAGARE, MATERIAL OCH PROCEDUR	12
MCA – MJUKVARAN I ARBETE	13
VALIDITET	17
RESULTAT	18
INLEDNING	18
RESULTAT	19
<i>Försöksperson 6</i>	19
Modalitetsanalys	19
Noema	21
<i>Försöksperson 7</i>	25
Modalitetsanalys	25
Noema	26
<i>Försöksperson 8</i>	29
Modalitetsanalys	29
Noema	30
<i>Försöksperson 9</i>	32
Modalitetsanalys	32
Noema	33
<i>Försöksperson 10</i>	36
Modalitetsanalys	36
Noema	37
<i>Försöksperson 11</i>	39
Modalitetsanalys	39
Noema	40
<i>Entiteters frekvens i protokollen</i>	43
DISKUSSION	46
REFERENSER	53
BILAGA 1. FRÅGAN	54
BILAGA 2. PROJEKTBSKRIVNING	55

Inledning

Syfte

Vi ansåg det intressant att studera lönens påverkan på motivationen till arbetet och arbetsplatsen. Detta bestämde vi oss för att göra på en vårdinstitution i Malmö p.g.a. tillgänglighet.

Vi valde att göra undersökningen kvalitativ med en fenomenologisk ansats. Detta gjordes möjligt genom att ge ut ett formulär med ett öppet påstående till våra försökspersoner (bilaga 1). Försökspersonerna fick sedan fritt skriva ner sina tankar och reflektioner över påståendet. De svar vi fick in analyserade vi sedan med hjälp av *Meaning Constitution Analysis* (MCA), en metod för analysering av meningsbyggnader. Utifrån MCA har datorstödet Minerva konstruerats, ett textanalyserande datorprogram som bygger på Husserls fenomenologi och som har utvecklats av Roger Sages, universitetslektor vid Lunds Universitet.

Syftet med vår undersökning är alltså att med hjälp av MCA, identifiera eventuella fenomen hos en grupp vårdare med relevans till lönens påverkan på arbetsmotivationen.

Forskningsmetoder

Inom området för psykologisk forskningsmetodik skiljer man på kvantitativa och kvalitativa metoder. Kvantitativa forskningsmetoder baseras på observationer som transformeras till mindre enheter, vilka kan jämföras med andra enheter i statistiska analyser. Dessa statistiska analyser är den centrala biten i hela den kvantitativa metoden. Kvantitativ forskning har en positivistisk position, dvs. den utgörs av objektiva undersökningar som baseras på mätbara variabler och beprövade påståenden. Den positivistiska positionen förespråkar också att forskning bör behandla förklaringar och prediktioner av observerbara situationer, vilket vanligtvis sker genom experiment i laboratoriemiljöer.

Kvalitativa metoder baseras däremot på en fenomenologisk position; fokus ligger på förståelsen av situationers betydelse för personen som observeras. Den kvalitativa metoden grundläggs alltså på observation av människors ord och handlingar och försöker beskriva situationen som den upplevs av objektet (Maykut & Morehouse, 1994). Till skillnad från de kvantitativa laborieexperimenten utgår den fenomenologiska forskningen vanligtvis från verkliga situationer.

Vidare skiljs de olika synsätten åt när deras *paradigm* (världsbild) jämförs. Paradigmet består av ett antal överlappande och interagerande antaganden om verkligheten som inte kan

bevisas men däremot stipuleras. Dessa antaganden kallas för *postulat* och kan röra frågor gällande de fyra filosofiska kategorierna: *ontologi*; frågor gällande verklighetens beskaffenhet, *epistemologi*; frågor gällande ursprunget av kunskap, *logik*; principer för demonstration eller verifikation, och *teologi*; frågor generellt gällande om orsak. En närmare titt på ett antal frågeställningar inom dessa filosofiska områden kan vara av betydelse för ytterligare insyn i skillnaden mellan de båda forskningsmetoderna. I Maykut och Morehouse (1994) tas bland annat följande frågor upp:

- *Hur fungerar världen?* På denna fråga förespråkar positivismen att verkligheten är en, det är bara helheten som kan förstås. Fenomenologin hävdar dock att det finns ett antal verkligheter, vilka är socialpsykologiska konstruktioner som formar en interagerande helhet.
- *Vad är förhållandet mellan den som vet och vad han eller hon vet?* Positivisterna menar att den som vet kan befinna sig utanför det han eller hon vet. Det existerar sann objektivitet. Fenomenologerna är i stället av uppfattningen att den som vet och det han eller hon vet är beroende av varandra.
- *Vad tillför forskning till vetenskapen?* Generellt söker positivisten verifikation och bevis för påståenden medan fenomenologen generellt försöker ”upptäcka” påståenden.

Svaren på dessa frågor är postulaten vilka tillsammans utgör de olika teoriernas paradigm. För att klargöra syftet med en fenomenologisk ansats krävs en noggrannare inblick i den fenomenologiska metoden och dess begrepp.

Den fenomenologiska metoden

Vår uppsats inriktar sig på den del av fenomenologin som har sitt ursprung i Edmund Husserls filosofi från början av förra sekelskiftet. Husserls fenomenologi har som huvuduppgift att skapa en absolut och säker grund för all kunskap genom att ifrågasätta allt som tidigare betraktats som kunskap. Detta tillämpas med nyttjandet av principen att inte ta några uppfattningar som helst för givna, varken de vetenskapliga, de vardagliga eller det sunda förnuftet. Istället skall objektet i undersökningen guida oss. ”*Vi vill gå tillbaka till sakerna själva*”, som Husserl uttrycker det (Bengtsson 1988, s.19). Objektet i undersökningen är alltså sakerna själva och för att tolka dem fordras en öppenhet, följsamhet och sensibilitet. Detta appliceras i metoden genom att vi som studerar objektet som är föremål för undersökning, ska negligera all vår tidigare kunskap och antaganden. Detta benämns av Husserl som applicering av den fenomenologiska *epochèn* (Sander 1999). För att kunna

redogöra för vad ”sakerna själva” menar på ett objektivet sätt blir nästa steg i den kvalitativa metoden att forskaren intar ett tillstånd av *indwelling*. Detta tillstånd kan förklaras som att existera som en interaktiv kraft, ande eller princip och att existera *inom* som en aktiv kraft, ande eller princip. Litterärt menas med *indwelling* att existera mellan och inom. I relevans till ämnet kan en betydelse av att vara *ett* med forskningsobjektet tillämpas (Maykut & Morehouse, 1994). Forskaren ska alltså inta ett tillstånd av *indwelling* i objektet, för att sedan kritiskt och kreativt reflektera över hur situationen upplevs för objektet. Målet med att reflektera över objektets situationstolkning är att skapa en insyn i objektets *livsvärld* och *horisonter*. Begreppet *livsvärld* omfattar de upplevelser vi har av den värld vi lever i. Vi har alla olika *livsvärldar* där innehållet kan variera stort. Vår *livsvärld* är inte samma som den vetenskapliga beskrivningen av världen utan istället en förutsättning för dess existens. Den vetenskapliga världen förutsätter en *livsvärld*, medan en *livsvärld* däremot kan existera oberoende av en vetenskaplig.

Horisonter kan förklaras som den uppfattning vi har av någonting enskilt t.ex. en arbetssituation eller en familjerelation. Människans horisonter är föränderliga och förändras hela tiden i takt med att nya erfarenheter bildas. Förebådande till varje horisont är individens *noema* (det givna objektets sammanställda meningsstruktur), innehållande dess grupper av *entiteter*, *predikat* och *modaliteter*. Modaliteter kan förklaras som våra beskrivningar av vår egen *livsvärld* eller sättet som vi upplever vår *livsvärld* på. Modaliteterna ger oss också förståelse för individens erfarenheter, de medvetna handlingar som beskriver *noemat*, och är därmed starkt färgade av individens subjektivitet. Individens totala mening bryts ned till *delsyften* (*partial intentions*). Meningen i dessa *delsyften* benämns av Sages & Lundsten som *entiteter* och sättet som de uttrycks på dess *predikat* (Sages & Lundsten, 2004 in press). *Entiteter* är alltså meningen i *delsyftet* och det sätt som de uttrycks på av objektet är *predikaten*. De olika *delsyftena* bildar tillsammans *noemat*. Flera *noema* utgör en människas horisont och flera horisonter bygger i sin tur upp människans världsbild.

Motivationsteorier

Motivation kan definieras som en eller flera processer som styr egenskaperna av ett målinriktat beteende. Vi människor blir motiverade av betingelser dels inifrån oss själva men även utifrån omvärlden. När motivation studeras försöker man identifiera faktorer som för oss närmare våra mål. Det kan vara faktorer av typen behov, motiv, drifter och mål (McKenna, 1994).

Det existerar flera olika teorier om hur vår motivation fungerar dvs. vad som egentligen påverkar den. Vad som är av intresse i vår undersökning är lönen och dess eventuella påverkan på motivationen till arbetsplatsen och själva arbetet. Därmed kommer fokus här att ligga på de motivationsteorier som är relevanta för ämnet lön kontra arbetsmotivation.

Motivationsteorier kan delas in i två huvudgrupper; *inhållsteorier* och *processteorier*. I gruppen innehållsteorier faller kategorin av behovsteorier in. Behov kan definieras som beteendeframkallande instinkter hos individen. Dessa instinkter kan vara mer eller mindre medvetna. Behovsteorierna förespråkar att individer bär på ett antal motiv som vill uppnås och att motivation ska tolkas i termer av vad som framkallar beteende (McKenna 1994).

Innehållsteorier

Den mest inflytelserika behovsteorin är Abraham Maslows (1970) behovshierarki, en teori som ofta anknutits till arbetsmotivation. Enligt Maslow grundar sig all motivation på vår strävan efter personlig utveckling. Detta sker genom att människan först tillfredsställer de grundläggande behoven för att sedan fokusera på nästa nivå i behovshierarkin.

Men vad innebär egentligen begreppet behov? Behov ses som grundläggande instinkter vilka uppmanar till beteende som människan upplever mer eller mindre medvetet. Maslow såg karaktärerna av behoven som stort varierande. Maslows människosyn grundar sig på att individen fungerar som en integrerad, organiserad helhet. Det innebär att när människan blir motiverad till ett visst beteende är det inte en del utan *hela* individen som blir motiverad. Detta medför att när ett behov uppkommer påverkar det individen som helhet dvs. alla individens övriga funktioner influeras. Detta leder fram till hans teori där behov av mer grundläggande karaktär (som t.ex. de fysiologiska) måste vara tillfredsställda innan individen kan fokusera på ”högre” behov (som t.ex. de kognitiva). De fyra mest grundläggande stegen i behovshierarkin kallar Maslow för basbehov. På lägsta nivån av tillfredsställelse för individen ligger de fysiologiska behoven som mat, sömn och sex. Inom basbehoven ingår också behov av trygghet, kärlek och tillgivenhet. Efter att ett behov har blivit tillfredsställt uppkommer en känsla av att tillfredsställa nya behov på en högre nivå i hierarkin. Däremot om ett behov på lägre nivå inte längre är tillfredsställt flyttas fokus ner i hierarkin. De lägsta behoven måste alltid vara tillfredsställda innan nästa steg påbörjas. Högre upp i hierarkin finns behoven för personlig utveckling och tillväxt, dvs. de kognitiva och de estetiska behoven. Högst upp i

hierarkin ligger självförverkligandet, behovet att uppfylla vår potential på bästa möjliga sätt, vilket enligt Maslow, är det ultimata mänskliga motivet.

Det mest remarkabla med Maslows teori om den ska anpassas till arbetsmotivation är att människor endast på lägre nivåer motiveras av pengar, status och makt. För tillfredsställelse med jobbet krävs att alla steg i behovshierarkin kan avklaras och att det finns möjligheter till självförverkligande, vilket är det egentliga målet.

McKenna (1994) tar upp Cassidy och Lynns *achievement*teori (prestation) från 1989 som ytterligare en behovsteori. Achievementteorin förespråkar att en individ med ett motiv att uppnå något, tenderar att definiera hans eller hennes mål i anknytning till vissa högt värderade standards. Cassidy och Lynns achievementteori består, enligt McKenna, av sex komponenter; *work ethic*; som refererar till motivationen att uppnå något baserat på uppfattningen att utförandet i sig självt är positivt, *pursuit of excellence*; strävan att utföra något så bra som möjligt efter ens egna potentialer, *status aspirations*; strävan att göra framsteg i statushierarkin och att dominera andra, *mastery*; refererar till tävlan mot regler och standards, *competitiveness*; tävlan mot andra, och *acquisitiveness*; strävan efter pengar och välfärd. Dessa sex komponenter samverkar i deras påverkan på motivationen.

Ytterligare en behovsteori utvecklades av Herzberg (1959) kring principen att människor blir motiverade till det som får dem att må bra, och omotiverade till det som får dem att må dåligt. Motiverande till arbetet i Herzbergs *dual-factor* (tvåfaktors) teori är *motivator*faktorerna, vilka får en att må bra och trivas på arbetsplatsen. Exempel på motivators kan vara ansvar, prestationsresultat, framsteg mm. Som yttre kontrast till detta ställer Herzberg *hygien*faktorerna, vilka framkallar negativa känslor till arbetssituationen. Exempel på hygienfaktorer kan vara företagspolicy, arbetsförhållanden och just lönen, vilken är av intresse i detta sammanhang. Dessa hygienfaktorer förknippas av individen mer med arbetsmiljön än med själva arbetet och har förmågan att, vid närvaro, skapa känslor av otillfredsställdhet till jobbet. Däremot betyder inte det att en frånvaro av dessa faktorer leder till tillfredsställelse med arbetet, vilket istället kommer av motivatorfaktorerna. På andra hållet uppkommer inte heller negativa känslor för att motivatorfaktorerna är frånvarande. Att vara otillfredsställd med arbetet är inte motsatsen till att vara tillfredsställd. Motsatsen till tillfredsställelse är istället frånvaro av tillfredsställelse medan motsatsen till att vara otillfredsställd är frånvaron av otillfredsställdhet. Med andra ord ligger tillfredsställdhet och otillfredsställdhet, relaterat till arbetet, inte på samma jämförelseaxel.

För att maximera motivationen på arbetsplatsen bör, enligt Herzberg, motivatorfaktorerna förekomma med hög frekvens inom hela arbetssituationen samtidigt som

hygienfaktorerna förändras till att framkalla så lite negativa känslor som möjligt. När det kommer till lönen är den, enligt Herzberg, en faktor som snarare förknippas med negativa än med positiva känslor till arbetet dvs. lönen är, en hygienfaktor.

David McClellands (McClelland, 1971 i Stroh, Northcraft & Neale, 2002) motivationsteori ger ytterligare ett perspektiv på behovsteorier. Enligt Stroh, Northcraft och Neales tolkning av McClellands teori fokuserar den på tre behovskategorier; *need for affiliation*; som berör skapandet och bevarandet av förhållanden, *need for power*; som berör rykte, ansvar och inflytande, samt *need for achievement*; som berör utförandet av insatser av konstant hög kvalitet. Till skillnad från föregående teorier anser McClelland att behov av karaktärerna tillgivenhet, makt och bedrift är inlärd och inte medfödda.

Michael Maccoby (1988) ställer sig dock kritisk mot motivationsteorierna ovan. Han anser att de teorier om arbetsmotivation som behandlar människan som ”partiell” är föråldrade. Dessa akademiska teorier, ”utformade åt experter i byråkratier”, menar han, misslyckas med att fånga nutidens verklighet, karaktäriserat av en konstant förändring i attityder. De akademiska teorierna uppfattar människan som en ekonomisk, politisk och/eller psykologisk människa som motiveras av pengar, makt, status eller en behovshierarki. Var och en av dessa teorier, anser han, är partiellt sann, men ingen är helt sann. Vidare förespråkar Maccoby att dessa teorier inte förklarar hur man skall motivera människor att bli mer engagerade i företagets ledning och att arbeta i samverkan med andra. När det gäller Maslows teori så bortser den, enligt Maccoby, både från människans värderingar och från dess karaktär. Maccoby är istället av åsikten att det vi väljer att göra bestäms snarare av våra värderingar och moral än av behovet att tillfredsställa våra behov. Det finns heller inga bevis på att ett lägre behov utlöser högre behov, eller att behov ens kan tillfredsställas på ett komplett sätt. För att få en insyn i vad som motiverar människor i arbetet måste de värderingar som ligger bakom hur och varför vi arbetar studeras. Skillnader i dessa värderingar utgör kriterier för en indelning av människan i sociala karaktärstyper som alla skiljer sig åt när det kommer till motivation. Maccoby identifierar fem olika sociala karaktärstyper; experten, hjälparen, försvararen, innovatören och själv-utvecklaren. Alla karaktärstyper har en hop olika värderingar vilket leder till att de motiveras olika i olika arbetsmiljöer. För att skapa bästa möjliga arbetsmotivation för varje enskild individ bör en matchning mellan individens värderingar och arbetssituationen som sådan ta plats.

Till skillnad från Maslows kategorier av behov, har Maccoby kommit fram till åtta mänskliga *drivkrafter*. Dessa drivkrafter uppkommer av våra värderingar. Maccoby särskiljer begreppen behov och drift för att han anser att termen behov syftar både på en kraft vi känner

och på en drift. Mänskliga behov är aldrig rent fysiologiska, vi uttrycker alltid en värdering när vi talar om ett behov. Om vi tar behoven mat, dryck och sexualitet, kan dessa samordnas med värderingarna självbevarelse och njutning medan behoven beroende, beskydd och kärlek kan samordnas med värderingen samhörighet.

Alla fem sociala karaktärer besitter olika mönster av drivkrafter. Dessa mönster påverkar starkt karaktärens värderingar. Drivkrafterna kan inte rangordnas utan alla människor ger i en eller annan form uttryck för alla dessa drivkrafter. Drivkrafterna kan samverka eller hamna i konflikt. Dock är en drivkraft vid ett givet tillfälle alltid dominerande. De åtta mänskliga drivkrafterna är självbevarelse, samhörighet, njutning, information, kunnande, lek, värdighet och mening.

Processteorier

Ytterligare en syn på motivationsteorier är de *kognitiva*, vilka till skillnad från behovsteorier, faller in under kategorin processteorier. Processteorier fokuserar på hur beteende initieras, omdirigeras och verkställs, med hänsyn taget till individuella val och sociala influenser. De kognitiva motivationsteorierna vidhåller att flera olika aspekter av motivation uppkommer när människor är fullt medvetna om sina motiv, handlingar och involverade risker. Dessa aspekter leder sedan till att individer gör upp handlingsplaner efter deras förväntningar. Människor utfärdar ofta dessa planer samtidigt som de ser vilka hinder som kan föreligga målen med handlandet. Detta leder fram till att de kan ta sig förbi dessa hinder och känna tillfredsställelse med den egna insatsen. De mest inflytelserika kognitiva teorierna är *goal-setting theory*, *expectancy theory* och *equity theory* (McKenna, 1994).

Goal-setting theory kan fritt översättas till målsättande teori. Enligt McKenna (1994) är ett mål vanligtvis ett begärligt objekt, det som vill uppnås av individen. Mål kan vara av värde för organisationer i två sammanhang; som motivationskraft i syftet att de anställda ska arbeta för att nå dessa mål och som kontroll över de anställdas insatser genom manipulation av målen. Grundläggande för en målsättande teori är att beteende influeras av medvetna mål och intentioner. Enligt McKennas tolkning av Latham och Lockes vidareutvecklade teori om målsättningar från 1979, influeras vårt målinriktade beteende av fyra målattribut; *svårighet*; till vilken grad ett mål är krävande och utmanande för prestationen, *specifikation*; definitionen av det mål som vårt inriktade beteende strävar efter, *acceptans*; till vilken grad individen accepterar målen som legitima för han/henne, och *hängivelse*; till vilken grad individen är intresserad av att uppnå målet.

En annan kognitiv teori är expectancyteorin som bygger på uppfattningen att vi gör ett aktivt val när vi väljer bland alternativa beteenden, dvs. att vi förutser de möjliga följderna av varierade beteenden för att sedan välja det mest attraktiva. Vi lägger värde på varje enskild följd, med uppfattningen att varje följd kan vara resultatet av en alternativ aktion. Detta mynnar slutligen ut i att vi väljer den aktion som vi antar leder oss närmast våra förväntningar väljs (McKenna 1994).

Porter och Lawler (1975) vidareutvecklade Vrooms expectancyteori från 1964 och anpassade den efter organisationers kontext. De menar att faktorerna som påverkar hur mycket möda vi lägger ner på vårt arbete är först och främst *värdet* vi lägger på de följder vi hoppas ska ta plats, men även *sannolikheten* att vi blir belönade för mödan. Själva insatsen påverkas enligt Porter och Lawler, av våra individuella drag och förmågor samt av vår perception av den egna rollen i organisationen. Relationen mellan insats och belöning är av relativt komplicerad karaktär. Belöning delas in i två grupper; *intrinsic* (inre); såsom utmaning, bedrifter och framgång, och *extrinsic* (yttre); såsom lön, befordran och förmåner. Tillfredsställelse sker när både grupper av belöning är följden av insatsen. Nivån av tillfredsställelse bestäms dock av hur nära inpå den uppfattade rättvisa belöningen, den verkliga belöningen kommer. Ju närmre den verkliga belöningen och den uppfattade rättvisa belöningen infaller, desto högre blir graden av tillfredsställelse.

Det viktiga som utläses av modellen är att arbete ska designas så att det inkluderar båda grupper av belöning samt att det bör föreligga en matchning mellan den anställdas förmågor och drag och de nödvändiga egenskaper som krävs för arbetet. Om de anställdas erfarenheter och egenskaper är matchade med de egenskaper som krävs för arbetet, blir hög arbetstillfredsställelse positivt korrelerat med arbetsinsatsen.

Equity (rättvisa) teorin har likheter med expectancyteorin i det avseende att båda förespråkar värdet av de underliggande kognitiva processerna som styr hur mycket möda individen lägger ner på en insats. Det som utmärker equityteorin är uppfattningen att människor är motiverade att säkra vad de anser vara en rättvis belöning för deras insatser. Vi har alla en benägenhet att, medvetet eller omedvetet, jämföra våra inputs (utbildning, erfarenhet, insatser och färdigheter) och outputs (lön, lönehöjningar, befordringar och arbetsförmåner). Normalt sett jämför vi oss med de människor som har liknande arbetsbörda och arbetsposition. Om vi har känslor av att inte få tillräckligt stor output jämfört med vår input, kan känslor av orättvisa uppstå. Dessa känslor av orättvisa kan resultera i ett okomfortabelt tillstånd, vilket även kan uppstå när människor känner att de är

överkompenserade för deras insatser. Känslor av orättvisa kan motivera människor till att arbeta mer eller mindre beroende på styrkan av orättvisan. Ju starkare känsla av orättvisa, desto större blir motivationen (Adams, 1965 i McKenna, 1994).

Enligt McKennas tolkning av Adams teori, finns det sex olika metoder för att minska människors känslor av orättvisa;

1. *Människors input kan modifieras.* T.ex. om en person anser sig bli orättvist underbelönad, kan den personliga insatsen reduceras. Om personen däremot känner sig överbelönad, kan den personliga insatsen öka.
2. *Människors output kan modifieras.* T.ex. en person kan begära en löneökning.
3. *Själv-perceptionen kan modifieras.* T.ex. en person kan inse att han eller hon egentligen har en lön som är rättvis, vilket tidigare inte var uppfattningen.
4. *Perceptionen av de personer som jämförelserna sker med kan modifieras.* T.ex. om en person inser att de andra personer som han eller hon jämför sig med egentligen lägger ner mer möda på arbetet än vad han eller hon tidigare trott.
5. *Personen som jämförelsen sker med används inte längre.* T.ex. om en person inser att de andra personer som han eller hon tidigare har jämfört sig med inte längre är adekvata som jämförelseobjekt av en eller annan anledning.
6. *Lämna situationen.* T.ex. om en person upplever att enda vägen att lösa situationen med känslor av orättvisa är att lämna organisationen.

Det existerar en klar uppfattning inom forskningslitteraturen att equityteorin har god prediktionsförmåga (Griffeth, Vecchio, & Logan, 1989 i McKenna, 1994), speciellt vid förhållanden med känslor av orättvist lite lön (Lord & Hohenfeld, 1979 i McKenna, 1994).

Metod

Deltagare, Material och Procedur

Vi valde att utföra en kvalitativ undersökning med fenomenologisk ansats. Syftet med studien var att undersöka sambandet mellan lön och motivation. För detta sökte vi en arbetsplats med ca femton anställda. En av författarna har haft kontakt med och tidigare medverkat i studier av en vårdinstitution i Malmö vilket underlättade för valet av studieobjekt. Institutionen passade våra kriterier med 20 anställda varav sexton blev föremål för vår studie. Vi tog kontakt med institutionen, skickade ut en projektbeskrivning (bilaga 2) och fick ett medgivande till studien. Alla som medverkat i undersökningen har gjort det frivilligt.

Var och en av försökspersonerna erhöll ett konvolut, innehållandes dels själva formuläret (bilaga 1) men även ett kuvert med frimärke, adresserat till den författare som inte har haft tidigare kontakt med institutionen. Formuläret var utformat på så sätt att försökspersonerna ombads fritt skriva ner sina reflektioner och tankegångar kring ett av oss författare framtaget påstående. Att få möjligheten att skriva vad man vill om påståendet är själva meningen med undersökningen. Det vi vill komma åt med studien är hur individen själv tolkar situationen som framställs av påståendet. Ifyllandet av formulären var helt anonyma och försökspersonerna hade möjlighet att i sitt eget tempo utföra detta både på arbetsplatsen eller hemma vilket innebar mindre påverkan av oss författare.

Försökspersonerna ombads skriva och posta sina svar inom fem dagar. Vi fick in elva svar, vilket för en fenomenologisk undersökning kan betraktas som godkänt eftersom det inte är generaliserbarhet vi är ute efter. Svaren skrev vi sedan in på datorn som textdokument för att kunna använda dem i vår analys. Analysen utförde vi med hjälp av MCA – Meaning Constitution Analysis och dess datorstödda applikation Minerva, ett instrument framtaget av universitetslektor Roger Sages vid Lunds Universitet. På grund av kriterierna för uppsatsens omfång har vi inte haft möjlighet att analysera fler än sex av våra försökspersoners svar.

MCA – mjukvaran i arbete

Den fenomenologiska ansatsen – och Husserls idéer - görs tillgängliga genom den datorbaserade mjukvaran, Minerva. Genom att applicera metodologin via ett datorprogram förenklas arbetet, det görs mer överskådligt, samt skapar förutsättningar för snabbare analyser och därmed förståelse.

Initialt angriper forskaren de fenomen han skall undersöka genom att *inte* angripa dem. Att sätta sig ”vid sidan om” det han skall undersöka, och genom att åsidosätta den kunskap han besitter tillsammans med de eventuella fördomar han har, ger förutsättningar för att ta till sig texten precis på det sätt som är avsett – nämligen som en exakt redogörelse från försökspersonen direkt. Detta är enligt Husserl den eftersträvansvärda epochèn – förutsättningen för att ”nollställa” sig, och på det viset på rätt sätt kunna ta del av försökspersonernas upplevelse av meningsskapande (Sages & Lundsten, 2004 in press). Mjukvaran ses som följande varje steg i den fenomenologiska ansatsen, och en utförlig beskrivning av tillvägagångssättet redovisas härmed.

Inledningsvis kräver användandet av Minerva en text att arbeta med. Denna kan initialt vara skriven av försökspersonerna själva, ett transkript gjord av forskaren utifrån en intervju eller liknande, eller – egentligen – vilken text som helst. Genom att sätta denna text

på pränt i någon form av datorbaserat verktyg, som Word eller Notepad¹, konverteras sedan detta till en typ av fil läsbar av Minerva själv. För översiktlighetens skull visar vi först en schematisk indelning av de olika stegen, och går sedan punktvis igenom dessa steg i databearbetningen, men kontinuerliga hänvisningar till den fenomenologiska idén.

1. En inledande tillämpning av *epochèn*, via sönderdelande av texten i meningsenheter (*meaning units*).
2. En vidare tillämpning av *epochèn*; skapande av modaliteter samt framtagande av meningarnas essens (*pure meaning*).
3. Tillämpningen av den fenomenologiska reduktionen innefattande försökspersonens delsyften (*partial intentions*) som i sin tur ger vid hand skilda entiteter (*entities*) och predikat (*predicates*).

Vidare genomförs en analytisk sekvens bestående av fyra separata faser; dock med ett förbehåll rörande separationen mellan dem. En röd tråd kan skönjas mellan dem, och täta skott kan inte alltid definieras eller ses. I nedanstående faser används Minerva som ett hjälpmedel i de tre första, och är till stor hjälp i den fjärde.

4. Sammanfattning (*synthesis*) utifrån ett entitetsperspektiv.
 5. Sammanfattning utifrån ett modalitetsperspektiv.
 6. Sammanfattande av noemat, inkluderande modaliteter, entiteter och predikat.
 7. Temporalisering (tidsbestämning) av noemat genom ett formerande av en horisont.
1. I den inledande fasen gällande tillämpningen av *epochèn* styckas den skrivna texten upp i mindre och separata meningsenheter (*meaning units*) (Figur 1). Detta kan ske utan grammatiska förtecken, men bör anpassas efter textens struktur, så till vida att de enskilda enheterna själva bär på en separat mening; avdelning skall således ske där en skiftning mellan olika betydelser sker. Syftet med denna indelning kan ses utifrån tre grundläggande anledningar: de snäva definitionerna skapar mindre utrymme för egenhändig tolkning av texten; exaktheten jämte validiteten rörande analysen av texten tilltar genom att förutsättningar för extern kontroll gällande resultaten lättare kan genomföras. Vidare kan de olika delsyftena enklare struktureras i ett detaljerat hänseende,

¹ Mjukvara tillgängliga i de flesta av Microsofts operativsystem

vilket för fram individens sätt att konstituera mening (Sages, Jakobsdottir & Lundsten, 2001).

Unit	Meaning Unit
1	Första tanken: Finns det rimliga förklaringar
2	till att kollegan får så mycket mer?
3	Ålder, erfarenhet, stort engagemang, utbildning etcetera.
4	Är det så, så kan jag till och med glädjas åt löneskillnaden
5	för då betyder att det jag också kan få den lönen så småningom.
6	Det verkar finnas en logik och en rättvisa.
7	Om inte det finns någon rimlig förklaring.
8	kan nästa fundering bli om det beror på att kollegan är man
9	(om det nu är en man som får 2000 mer).
10	Har flera gånger varit i situationer
11	då män fått ologiskt höga löner.
12	Arbetsgivaren låter sig luras

Figur 1: Vy från Minerva; meningsenheter

2. Den fortsatta tillämpningen av *epochè* kapslar in de meningsenheter som initialt fördelats, och utifrån detta förfarande kategoriseras respektive meningsenhet i olika modaliteter. Fördefinierade sådana finns *default* i programvaran, men även utrymme för egna modalitetskonstruktioner finns. Modaliteterna definieras utifrån hur respondenterna meningsenheter är uttryckta, och fördelas (*default*) enligt följande (Sages & Lundsten, 2004 in press):

- a. Tro (Belief)
- b. Funktion (Function)
- c. Tid (Time)
- d. Affekt (Affects)
- e. Vilja (Will)
- f. Ägande (Property)
- g. Subjekt (Subject)

Modaliteterna och meningarnas essens framkommer genom denna process, och modaliteterna skall skapa den förståelse av försökspersonens erfarenhet som i sin tur är de sätt personen i fråga medvetet upplever objektets meningsstruktur, och härav befinnandes vara en del av en subjektivitet (Sages et al., 2001).

Unit	Meaning Unit	Modality
1	På ett sätt har jag inget att invända.	a. doxa-affirmation b. perc/sign c. present d. positive-prospective e. engagement f. my g. I
2	Det finns väl många fall då det är motiverat	a. possibility b. signitive c. present d. positive-prospective e. none f. not stated g. unspecified
3	att någon har mer lön än någon annan?	a. doxa-affirmation b. signitive c. present d. positive-prospective e. engagement f. others g. one-all

Figur 2: Vy från Minerva; modaliteter

3. Den fenomenlogiska reduktionen inleds genom att respektive meningsenhet (och därmed essensen) styckas upp i delar, där varje del är en bit av den mening individen upplever kring objektet. Denna information om individens livsvärld skapas genom en passivisering av respektive framtaget delsyfte (*partial intention*). Dessa vederbörliga delsyften bildar tillsammans – genom länkning till varandra – den ursprungliga meningsenheten. Delsyftena är vidare innehållande en entitet, som i sin tur är karaktäriserad av de återstående orden – predikaten (*predicates*) - i delsyftet. Predikaten å sin sida uttrycker försökspersonens eget sätt att framställa entiteten (Sages & Lundsten, 2004 in press).

Unit	Pure Meaning	Partial Intention	Entity	Predicate
1	På ett sätt har jag inget att invända.	ett sätt finns	sätt	som finns
		jag finns	jag	som finns
		man kan invända	invända	som man kan göra
		någon har inget	inget	som någon har
2	Det finns väl många fall då det är motiverat	jag har inget att invända	invända	som jag inget har att göra
		något finns	något	som finns
		något är många	många	som något är
		fall finns	fall	som finns
		fallen är många	många	som fallen är
3	att någon har mer lön än någon annan?	något är motiverat	motiverat	som något är
		det är motiverat i många fall	i mång fall	som något är motiverat
		det finns någon	någon	som finns
		någon har mer	mer	som någon har
		det finns någon annan	någon annan	som finns
		lön finns	lön	som finns
		någon har mer lön än någon annan	någon annan	som har mer lön

Figur 3: Vy från Minerva; delsyfte med entiteter och predikat

4. Genom den gjorda reduktionen erhöles man entiteter som man nu sammanfattar informationen från. Entiteterna i sig är det som existerar för försökspersonen, och

sammanlänkningen mellan dessa och predikaten åskådliggör försökspersonens upplevda mening (Sages et al., 2001).

5. Modalitetsperspektivet fungerar som en sammanfattning av de olika sätt en människa uttrycker sig på, och utgör tillsammans med entiteter och predikat den bild av en total meningsstruktur – noema - skapad av försökspersonen.

Category	Predicate
jobb	
Affects	
neutral	som finns
positive-prospective	som finns
positive-prospective	som finns
Belief	
doxa-affirmation	som finns
possibility	som finns
possibility	som finns
Function	
perc/sign	som finns
signitive	som finns
signitive	som finns
Property	
Subject	
Time	
Will	

Figur 4: Vy från Minerva; delsyfte med entiteter och predikat giltigt för entitet och modalitetsperspektiv

Validitet

Fenomenologen strävar efter största möjliga objektivitet för att kunna beskriva försökspersonens ”subjektivitet”, dvs. hur situationen upplevs för individen. Undersökningen blir då av deskriptiv karaktär med människan som instrument och syftet blir således att identifiera och beskriva en situation utifrån försökspersonens synvinkel. Validiteten i en fenomenologisk undersökning ligger i hur hög grad av objektivitet forskaren har uppnått. Objektiviteten ligger dock inte i bemärkelsen att beskriva fenomenet objektivt som i den kvantitativa metoden. Istället strävar man inom den kvalitativa metoden efter att låta försökspersonens tolkningar av fenomenet komma fram utan att forskaren på något sätt färgat dem med sina egna tolkningar och värderingar.

Vi har tillämpat objektivitet genom att skriva ett öppet påstående som utan att påverka försökspersonerna ändå kan leda in dem på ämnet vi har valt. För att inte heller få någon påverkan på försökspersonernas svar i den bemärkelse att de inte vågar skriva vad de tycker, har vi gjort undersökningen helt anonym. Detta utförde vi genom att låta försökspersonerna skicka in svaren i kuvert tillhandahållna av oss försöksledare. Eftersom vi

delade ut 16 formulär och bara fick in 11, skall detta externa bortfall också räknas in i validiteten. Externa bortfall kan ha en påverkan på resultatet genom att de som väljer att inte lämna in sina svar eventuellt har andra åsikter än de som faktiskt lämnar in dem. Detta har mindre betydelse i en kvalitativ undersökning än i en kvantitativ eftersom kvalitativa studier generellt är av deskriptiv karaktär där bortfallet av en försöksperson inte direkt påverkar resultaten av de andra studieobjekten. Svaren har vi sedan analyserat i det MC-stödda datorprogrammet Minerva. Då kommer ju oundvikligen frågan: vilken validitet har MCA?

Generellt sett i inledningsfasen av en textanalys strävar forskaren efter att se helheten i texten. Denna helhet blir oftast den helhet som forskaren själv anser som relevant, och kan i vissa fall vara lite väl subjektivt utvald. Att dela in texten i mindre delar ger oss ett helt annat sätt att angripa denna helhet. Helheten uppstår med denna metod istället bit för bit och blir då inte bara en helhet som verkligen kommer från forskningsobjektets subjektiva tolkning av fenomenet utan även en helhet som är lättare att förstå.

Vissa element kan dock missas i denna metod. I de texter som analyseras med hjälp av Minerva kan vissa ord ha en speciell betydelse eller karaktär som man går miste om när texten delas upp i mindre element. Ord kan t.ex. vara understruken eller fetstilta och försökspersonen kan prata i metaforer som är svåra att utläsa efter indelning i meningsenheter. Det kan även vara så att en del teman kanske försökspersonen inte tar upp i texten p.g.a. en eller annan anledning. Allt detta missas med Minerva.

Resultat

Inledning

Möjligheter till alternativa sätt att närma sig försökspersonernas texter är fullständigt plausibla. En begränsning rörande valmöjligheterna ter sig snarare som ett hinder, och att i förväg begränsa sig angående texterna ses inte som ett sunt tillvägagångssätt för att kunna få fram så mycket som möjligt.

Underlagen för analys som erhållits i form av skrivna texter har i möjligaste mån hållits rena från undersökarnas egna erfarenheter och fördomar, genom att ingen inledande genomläsning skett. Vidare har de av meningsenheterna bestående delsyfte (*partial intentions*) utvecklats till sådan omfattning att detta inneburit större möjligheter till fortlöpande analys av texterna i sin helhet. Den gängse turordning som råder gällande den fenomenologiska ansatsen i allmänhet och *Meaning Constitution Analysis* i synnerhet har därmed kunnat åsidosättas, med motiveringen att underlaget för analys syns obefläckat och

rent. Därmed ges också en möjlighet att under den första delen av redovisningen gällande sex försökspersoner, stundtals spekulera kring försökspersonernas upplevelse av den värld de befinner sig i. Detta givetvis med viss utgångspunkt i vår frågeställning.

Underrubrikerna i respektive försökspersons resultatredovisning är benämnda ”modalitetsanalys” respektive ”noema”, där det sistnämnda i egentlig mening är en kombination av en syntetisering av ett noema utifrån modaliteter, entiteter och predikat samt ett skapande av en försökspersons horisont. Detta beroende på den återkommande spekuleringen kring specifika entiteter utifrån temporaliserade dimensioner; en sammanfogning av tidsvariabler och entiteter/predikat som till viss del når nivåer där slutsatser eller spekulativa teser är tänkbara och kan fastställas.

Efter denna stolpvisa uppräknings och sammanfattning av sex olika – men i sammanhanget enskilda - försökspersoner utifrån modaliteter, entiteter och predikat, görs en översiktlig genomgång av de entiteter som är relevanta för vår frågeställning. En tablå över de mest frekventa entiteterna, kommentarer kring dessa, men även dissekering av andra entiteter som väckt vårt intresse.

Den tredje delen av redovisningen (i egentlig mening *Diskussion*) sammanfattar, jämför och diskuterar resultaten utifrån tidigare fastställt syfte och frågeställning, och gör detta utifrån de sex försökspersonernas givna texter. Omfattningen av resultaten berör således sex av de från början elva respondenterna. Dessa sex är slumpvis och numeriskt fördelade, vilket förklarar att de här i redovisningen erhållit beteckningarna ”försöksperson 6” till ”försöksperson 11”. Detta beroende på ”halveringen” av det totala beståndet.

Resultat

Försöksperson 6

Modalitetsanalys

Tabell 1: Modaliteterna Belief, Function Time samt Affects för försöksperson 6

Belief	f	%	Function	f	%	Time	f	%	Affects	f	%
doxa-affirmation	25	40,98	signitive	30	49,18	present	33	54,10	negative-prospective	26	42,62
possibility	25	40,98	perceptive	12	19,67	future	10	16,39	positive-prospective	18	29,51
probability	8	13,11	signitive-perceptive	9	14,75	pres/fut	10	16,39	neutral	14	22,95
question	3	4,92	perceptive-signitive	8	13,11	pres/past	3	4,92	negative-retrospective	2	3,28
			perceptive-imaginative	2	3,28	past	2	3,28	positive-retrospective	1	1,64
						empty	2	3,28			
						always-rec	1	1,64			

Försöksperson 6:s uttalande rörande modalitetskategorin **Belief** fördelas helt jämnt mellan kategorierna *doxa-affirmation* och *possibility*. Detta tyder på en viss fluktuering i personens tro gällande ämnet som sådant. Samtidigt är ambivalensen mellan att vara helt säker på något och samtidigt tro på att något kan komma att hända – eller att det i alla fall finns en möjlighet till det – inte helt väsensskilda från varandra; det som finns är säkert; det som kan komma att finnas kan *också* bli säkert. Vid sidan om de två dominerande kategorierna uttalar försökspersonen även att saker och ting antagligen kan komma att inträffa eller bli möjliga. När det gäller modaliteten **Function** domineras texten av kategorin *signitive*; här finns således ytterligare information att hämta. Försökspersonen är dock inte helt strömlinjeformad i sin text vilket visas av den förhållandevis utspridda fördelningen av ytterligare kategorier i denna modalitet. Otvivelaktiga deklamationer (*perceptive*) blandade med kombinationer av dito och teser möjliga att kräva kompletterande uppgifter kring (*perceptive-signitive*).

Tidsaspekten i modaliteten **Time** behandlar framför allt nutid (*present*), men även här ses en viss tendens till att framtiden spelar en viss roll (*future* respektive *present-future*). Övriga kategorier är sparsamt berörda.

Känslomässigheten som berörs i modaliteten **Affects** tenderar att pendla mellan hopp och förtvivlan. Båda kategorierna *positive-prospective* och *negative-prospective* påvisar ett framåtblickande perspektiv från försökspersonen. Pendlingen mellan de två typerna visar dock ansatser åt att det uttrycks en viss tveksamhet kring hur framtiden skall te sig. Till detta visas också en neutral inställning stundtals (*neutral*).

Tabell 2: Modaliteterna *Will*, *Property* och *Subject* för försöksperson 6

Will	<i>f</i>	%	Property	<i>f</i>	%	Subject	<i>f</i>	%
<i>none</i>	30	49,18	<i>my</i>	28	45,90	<i>I</i>	2	47,54
<i>engagement</i>	16	26,23	<i>not stated</i>	13	21,31	<i>unspecified</i>	1	29,51
<i>wish-positive</i>	9	14,75	<i>his</i>	9	14,75	<i>one-all</i>	1	22,95
<i>unengagement</i>	3	4,92	<i>their</i>	9	14,75			
<i>wish-negative</i>	2	3,28	<i>her</i>	2	3,28			
<i>aspiration</i>	1	1,64						

När det gäller personens vilja och önskan som sammanfattas i modaliteten **Will** uttrycks ofta ett engagemang (*engagement*), samt till viss del även en påtalad önskan kring något (*wish-positive*). Dock handlar det till största delen om en obestämd och icke uttalad vilja (*none*).

Vem talar då försökspersonen om? I modaliteten **Property** definieras tillhörigheten, och uppenbart är att saker och ting här tillhör försökspersonen själv. Utmärkande är även att det finns en manlig person (*his*) i respondentens omgivning som uppenbarligen spelar en stor roll. Vidare – och här kanske även den manlige personen ingår – finns någon form av grupp (*their*) som spelar in.

I den avslutande modaliteten **Subject** syns också att personen har en viss benägenhet att tala om sig själv i första hand (*I*).

Noema

Försökspersonen talar ofta utifrån sig själv, och begreppet ”jag” blir en central entitet. När respondenten talar i **Belief**-modaliteten behandlas bland annat nedanstående:

Tabell 3: Entiteten ”jag”, med predikat i modaliteten *Belief* för försöksperson 6

jag	som har stoltheten	doxa-affirmation
jag	som blir dödsförbannad	doxa-affirmation
jag	som har underläget	doxa-affirmation
jag	som äger kontrollen	doxa-affirmation
jag	som kan välja	possibility
jag	som är eftertraktad	possibility
jag	som kan känna mig välkommen	possibility
jag	som gläds	possibility
jag	som inte skall tro	possibility

Personen är övertygad om sin ställning rörande sin existens och sitt yrke, och här visas också markerade utåtriktade egenskaper som ilska samt ett besittande av stolthet. I tidsmodaliteten (**Time**) placeras dock uttrycken olika. Stoltheten är rådande och kommer att så förbli, medan ilskan helt och hållet ligger i framtiden. Tvetydighet kring kontroll och underläge syns; dessa torde dock ligga som varandras motsatser! Detta kan förvisso förklaras med tidsaxeln genom att kontrollen uttalas som aktuell, medan underläget riktas bakåt i tiden. Försökspersonen uttalar dock inte endast **Belief** i *doxa*, utan även i *possibility*: Ovanstående visar tillsammans med **Time** en försiktig tro på framtiden, emedan ”som är eftertraktad”, ”som kan känna mig välkommen” och ”som kan välja” ligger placerade i det framtida spannet. Något motsägande kan glädjen och begränsningen i troendet (båda i nutid) vara.

Försöksperson 6 nämner i sitt protokoll ofta en manlig person eller män i största allmänhet. Vid något tillfälle tas också kvinnan upp jämförelsevis. Utifrån detta presenteras nedanstående :

Tabell 4: Könsrelaterade entiteter med specificerad modalitet/kategori för försöksperson 6

han	som finns	Affects → negative-prospective
kvinnan	som underskattar sina kunskaper	Belief → possibility
kvinnor	som får mer	Belief → possibility
mannen	som är självsäker	Affects → negative-prospective
män	som har fått ologiskt höga löner	Affects → negative-retrospective
män	som har mindre kunskaper	Belief → doxa-affirmation

Om vi förutsätter att försökspersonen är en kvinna (vilket torde kunna göras utan risk), ges det redan i den inledande entiteten indikationer på åsikter kring männens existens (om generalisering görs). Detta givet med negativa känslomässiga attityder kring män. Vidare påtalas detta ytterligare i predikatet ”som har fått ologiskt höga löner”, där dock tidsmodaliteten pekar bakåt i tiden istället för framåt. Möjligen kan dessa båda vara orsak och verkan; de tidigare ologiskt höga lönerna skapar en misstro mot män över lag (riktat mot framtiden). Mannens självsäkerhet ses inte heller denna med blida ögon. Denna ligger däremot i nutid.

Kvinnan som entitet ges ett mer positivt utrymme än mannen. Att det finns en möjlighet till att kvinnor kan få mer [lön], samt att de egentligen har större kunskaper än de tror sig ha, visar tillsammans med att det uttalas med engagemang att det ligger försökspersonen nära.

Respondenten tar vidare upp begreppet lön ur ett antal olika perspektiv. Detta var en ganska framträdande del i frågeställningen, vilket således kan förklaras därmed.

Tabell 5: Lönerelaterade entiteter med specificerad modalitet/kategori för försöksperson 6

bättre lön	som jag får	Time → future
en lön	som de erbjuder mig	Property → their
högre lön	som jag inte kan få	Property → my
lön	som man ger mig mindre	Property → my

löneskillnad	som jag kan glädjas åt	Property → his
min lön	som säger mycket	Affects → neutral
välavlönad	som någon är	Property → his

En bättre lön finns eventuellt bakom hörnet. Så upplever försökspersonen det utifrån entiteten ”bättre lön”. Det handlar om framtid, den förbättrade lönen är möjlig (*possibility*), och den är i allra högsta grad önskvärd (*Will* → *wish-positive*). Detta bekräftas vidare i ”en lön som de erbjuder mig”, där de som innehar lönen (och kan betala ut den), faktiskt skulle kunna göra detta (*Time* → *future*, *Belief* → *possibility*). Ett visst bakslag kan skönjas i konstaterandet att respondenten ”inte kan få en högre lön”. Denna balansering kan eventuellt utgå från att försökspersonen utgår från att lönen är hennes egen (i motsats till lönen som någon annan erbjuder henne). Detta resonemang kan vidare belysas med att lönen är det ”som man ger mig mindre”. Även här är lönen respondentens, och i likhet med föregående syftar detta mot framtiden. När det gäller löneskillnaden tillhör denna honom, och detta kan försökspersonen uppenbarligen glädjas åt; den befinner sig i nutid. Respondenten konstaterar vidare att den egna lönen säger mycket; det sägs dock utan affekt men med stor säkerhet (*doxa-affirmation*). Avslutningsvis rörande lönerelaterade entiteter konstateras det att någon är välavlönad; icke helt överraskande i sammanhanget tillhör denna den manlige personen alternativt män i största allmänhet.

Ytterligare entiteter som tas upp är ”arbetsgivaren” respektive ”chefen”. Vi har valt att se dessa som en och samma entitet, även om detta inte behöver vara helt självklart.

Tabell 6: Arbetsgivarrelaterade entiteter med specificerad modalitet/kategori för försöksperson 6

arbetsgivaren	som låter sig luras	Belief → doxa-affirmation
arbetsgivaren	som inte kan genomskåda	Time → present
arbetsgivaren	som vill pruta	Time → present-future
arbetsgivaren	som kan ge	Will → aspiration
en chef	som har förtroendet	Will → engagement
en chef	som kan genomskåda	Will → wish-positive

Det finns uppenbarligen affekter inblandade i relationen mellan försöksperson 6 och dennes arbetsgivare. Samtliga här ovan redovisade entiteter har negativa förtecken rörande känslomodaliteten (*Affects*). I ifrågakommande fall handlar det om ett framtida perspektiv

(*negative-prospective*) utom i predikatet ”som kan ge” (som är *negative-retrospective*). När man vidare tittar på predikaten som åtföljer entiteten arbetsgivare/chef är dessa i realiteten av det mer negativa slaget, undantaget predikaten i ”som kan ge” (som dock är ett uttalat krav av försökspersonen, läs: *Will* → *aspiration*) samt ”som har förtroendet”. I det sistnämnda måste vi dock – för att helt klargöra respondentens attityd gentemot sin arbetsgivare – påpeka att den ursprungliga meningsenheten lyder som följer: ”Jag förlorar förtroendet för min chef”, [om han/hon låter sig luras av könsspecifika sätt att uttrycka sig]. Att chefen för tillfället eventuellt har ett förtroende från försökspersonen är således klart, vilket också klargörs genom att uttrycket formuleras i *doxa-affirmation*. Dock handlar det snarare om en vridning mot det faktum att meningen uttrycks som om det redan förhåller sig på detta sätt. Meningen som direkt förekommer ovanstående meningsenhet är nämligen ”jag blir dödsförbannad när inte arbetsgivaren genomskådar detta”, där försökspersonen åsyftar kvinnornas egenhet att ”underskatta sina egna kunskaper även om de är stora.”

Försöksperson 6 behandlar av naturliga anledningar även attityder till arbetet specifikt, samt arbete generellt.

Tabell 7: Arbetsrelaterade entiteter med specificerad modalitet/kategori för försöksperson 6

jobb	som jag kan byta	Will → engagement
arbetet	som är mitt	Affects → positive-prospective
eftertraktad på arbetsmarknaden	som man kan vara	Will → wish-positive
mitt arbete	där jag kan vara uppskattad och respekterad	Time → present
nytt arbete	som man kan söka	Will → wish-negative

Plockar man fram predikatet ”som jag kan byta”, ser man att försökspersonen uttrycker sig engagerat rörande möjligheten att byta jobb (i *Belief*-modaliteten dessutom *possibility*). När respondenten senare talar om att det finns ett arbete ”som man kan söka”, är detta ingenting som hon egentligen vill göra. Båda predikaten ligger i nutid med en riktning mot framtiden, vilket tyder på att det de facto förekommer mycket funderingar kring frågan. Kan utsagan vara ett indirekt hot gentemot någon? Kanske ännu ej uttalade funderingar kring framtiden, med en egen önskan att förändra den befintliga situationen; att behålla det arbete man faktiskt trivs med ”där jag kan vara uppskattad och respekterad”, och samtidigt få ”en bättre lön” (se tabell 5), alternativt vara ”eftertraktad på arbetsmarknaden” och hitta ett nytt

arbete ”som man kan söka”. Ambivalensen och bristen på ett direkt ställningstagande kan utläsas ”mellan raderna”.

Försöksperson 7

Modalitetsanalys

Tabell 8: Modaliteterna *Belief*, *Function Time* samt *Affects* för försöksperson 7

Belief	f	%	Function	f	%	Time	f	%	Affects	f	%
<i>doxa-affirmation</i>	27	61,36	<i>signitive</i>	26	49,18	<i>present</i>	19	43,18	<i>neutral</i>	23	52,27
<i>possibility</i>	5	11,36	<i>perceptive</i>	12	19,67	<i>pres/fut</i>	12	27,27	<i>positive-prospective</i>	10	22,73
<i>probability</i>	4	9,09	<i>signitive-perceptive</i>	4	14,75	<i>past</i>	7	15,91	<i>negative-prospective</i>	7	15,91
<i>question</i>	4	9,09	<i>perceptive-signitive</i>	2	13,11	<i>pres/past</i>	3	6,82	<i>negative-retrospective</i>	4	9,09
<i>doxa-negation</i>	4	9,09				<i>future</i>	3	6,82	<i>positive-retrospective</i>	4	9,09

Eftersom *doxa-affirmation* är den mest frekventa kategorin i modalitetsgruppen **Belief**, samt att de övriga yttrandena inbegripna i denna modalitet fördelas jämnt över spektret, kan man dra slutsatsen att försöksperson 7 i hög grad är säker på vad han eller hon tycker och tror på; uttalandena är i alla fall grundade i denna modalitet.

Liksom den förra försökspersonen uttalar försöksperson 7 sina utsagor på ett sätt som förutsätter ytterligare information för att belägga dem på ett förståeligt sätt; typen *signitive* visar detta i modaliteten **Function**.

Frågeställningen i sig skapar med all säkerhet olika förutsättningar för vilken eller vilka kategorier som kommer att te sig mest frekventa. I tidsmodaliteteten **Time** ges ytterligare indikationer på ett samband mellan försökspersonerna: Höga siffror på framför allt nutidskategorin (*present*), men också noterbara värden på *present/future*. Uppenbarligen är frågan aktuell, och med en varaktighet framåt i tiden. Noterbart är dock även att dåtiden (*past*) nämns ett flertal gånger.

I känslomodaliteten **Affects** visar försökspersonen oftast ett neutralt (*neutral*) läge. Sker det någonting handlar det om händelser riktade mot framtiden; både *positive-prospective* och *negative-prospective* uttrycks oftare än händelser riktade bakåt i tiden.

Tabell 9: Modaliteterna *Will*, *Property* och *Subject* för försöksperson 7

Will	<i>f</i>	%	Property	<i>f</i>	%	Subject	<i>f</i>	%
<i>none</i>	26	59,09	<i>my</i>	25	56,82	<i>I</i>	2	56,82
<i>engagement</i>	15	34,09	<i>its</i>	13	29,55	<i>one-all</i>	1	31,82
<i>wish-positive</i>	2	4,55	<i>not stated</i>	4	9,09	<i>unspecified</i>	5	11,36
<i>wish-negative</i>	1	2,27	<i>their</i>	1	2,27			
			<i>others</i>	1	2,27			

Försöksperson 7 uttrycker sig antingen inte alls (*none*) eller med mycket eftertryck (*engagement*) när det gäller vilje/önskan-modaliteten **Will**. Subjektet uttrycker sin mening klart ägande i modaliteten **Property**. Detta handlar om personen själv. Anmärkningsvärt är dock att kategorin som anger ”det” (*its*) som ägare även detta är synnerligen frekvent. Ovanstående klargörs i den avslutande modaliteten **Subject**: ”Jag” (*I*) är den mest förekommande delen i de av försökspersonen uttalade meningarna.

Noema

Försöksperson 7, liksom försöksperson 6 framlägger den största andelen entiteter benämnda ”jag”. Spridningen i modaliteterna hos försöksperson 7 är dock av betydligt större vidd.

Tabell 10: Entiteten ”jag” med predikat i modaliteten *Affects* för försöksperson 7

jag	som kan tänka igenom för mig själv	neutral
jag	som inte får gehör	negative-prospective
jag	som kan vända mig	negative-prospective
jag	som kan känna mig heldum	negative-retrospective
jag	som kan ha mycket mer	neutral
jag	som är mycket duktigare	positive-prospective

I det första predikatet konstateras att respondenten kan tänka igenom något för sig själv; detta görs i ett neutralt affektläge. Detta sägs också med *doxa-affirmation* i **Belief**-modaliteten vilket inte föranleder någon tvekan. Signitvt (i **Function**) uttryckt ger det även önskan om ytterligare förklaring. När försökspersonen pratar om att han/hon ”inte får gehör”, handlar det om en negativt laddad känslöstämning, skeende i nutid men riktad mot framtiden (**Time** → *present-future*). Detta uttalas dessutom engagerat (*engagement*). Att personen säger

att han/hon ”kan vända mig” görs detta i *doxa-negation*; personen vet således inte om detta är möjligt. Tidsperspektivet är nutid med riktning mot framtiden.

Försöksperson 7 nämner entiteten ”personen” i sin text.

Tabell 11: Entiteten ”personen” med specificerad modalitet/kategori för försöksperson 7

personen	som skall ha mer	Affects → positive-prospective
personen	som har erfarenhet	Belief → question
personen	som gör vanliga jobbet	Time → present

Personen som försökspersonen talar om kanske inte är helt specificerad. Möjligheten finns att det i själva verket handlar om försökspersonen själv. I det inledande predikatet nämns att personen skall ha mer, och att detta handlar om en positiv handling förlagd framåt i tiden. I modaliteten *Will* accentueras detta vidare genom kategorin *wish-positive*; detta föranleder tron på att det i själva verket handlar om individen själv som subjekt. Dock anges inte *I* som kategori i *Subject*, vilket förvirrar en smula. När det gäller personen som har erfarenhet anges detta som synes i modaliteten *Belief* som en fråga. Detta tillsammans med ett uttalande i *signitive* rörande *Function*, ger svängrum för vidare analys och tolkning. Detta predikat är dessutom uttryckt bakåt i tiden, varför försökspersonen därmed anser sig vara en smula osäker på ”personens” egentliga erfarenhet. Här bör också tilläggas att försökspersonens meningsenhet tillhör honom själv, vilket då skulle betyda att han/hon ifrågasätter sin egen erfarenhet! Personen som ”gör det vanliga jobbet” däremot, befinner sig i nuet, men det finns samtidigt en försiktig optimism riktad framåt i tiden genom kategorin *positive-prospective* i modaliteten *Affects*. Här är dock inte meningsenheten uttryckt med säkerhet; *probability* är uttalat. Generellt – och då i motsats till den översiktliga modalitetsanalysen – formulerar försöksperson 7 tron på ”personen” företrädesvis i kategorin *probability* i *Affects*, vilket, genom att han/hon specifikt nämner ”personen” istället för ”jag”, tyder på en viss osäkerhet rörande sig själv som innefattande erfarenhet och arbetstagare.

Detta leder oss in på de entiteter som berör arbete eller är i relation till detta.

Tabell 12: Arbetsrelaterade entiteter med specificerad modalitet/kategori för försöksperson 7

jobbet	som är någons	Property → my
yrkesroll	som jag kan vara mer/utöver	Belief → negative-prospective
yrkesutövande	som finns	Belief → neutral

När det gäller arbetet tillhör detta uppenbarligen respondenten; häri ligger inga tveksamheter eftersom det uttrycks som *my* (i **Property**) och vidare med *doxa-affirmation* i modaliteten **Belief**. Gällande den andra entiteten kräver den en förklaring, emedan försökspersonen uttryckt sig en smula diffust i sin text: ”*Hade också varit en enorm press på mig att hela tiden vara något mer/utöver i min yrkesroll för att visa på att jag är så mycket duktigare än alla andra.*”, lyder textavsnittet, vilket inte ger helt självklara modaliteter. Dock är det generella intrycket av negativ art utifrån det faktum att försökspersonen upplever eventualiteten att en högre lön kräver en större prestation, vilket i sin tur skulle betyda en pressad situation. Yrkesutövande däremot, är en självklarhet, föranlett genom ett formulerande i *doxa-affirmation* i **Belief**, dessutom tillhörande respondenten genom **Property** → *my*, och engagerat verbaliserat genom **Will** → *engagement*.

En annan entitet, eller entiteter i samma genre, behandlar rättvisekonceptet.

Tabell 13: Rättviserelaterade entiteter med specificerad modalitet/kategori för försöksperson 7

orättvist	som jag tycker att det är	Will → engagement
rättvisa	som finns	Belief → probability
rättvist	som jag inte vet om det är	Time → present-past

Informanten uttrycker engagerat sin åsikt, gör det med eftertryck (*doxa-affirmation*), han/hon gör det nu (*present*), men övertygas om orättvisans varaktighet vidare framåt i tiden (*negative-prospective*). Detta satt mot en endast eventuell vetskap rörande rättvisans existens genom att uttrycka *probability* i modaliteten **Belief**, sätter tillsammans med *negative-retrospective* kategorin i **Affects** och *present-past* kategorin i **Time** det som en gång har varit i fokus. Rättvisan är således icke rådande; här har orättvisan tagit över! När det sedan gäller den avslutande meningsenheten som berör rättvisekonceptet svänger denna uppfattning något. Här har försökspersonen någon gång tidigare upplevt att rättvisa i viss mån icke existerat; man fastställer dock inte faktum (*probability*).

Försöksperson 8

Modalitetsanalys

Tabell 14: Modaliteterna *Belief*, *Function Time* samt *Affects* för försöksperson 8

Belief	<i>f</i>	%	Function	<i>f</i>	%	Time	<i>f</i>	%	Affects	<i>f</i>	%
<i>doxa-affirmation</i>	9	52,94	<i>signitive</i>	10	58,82	<i>future</i>	9	52,94	<i>negative-prospective</i>	6	35,29
<i>possibility</i>	6	35,29	<i>perceptive-imaginative</i>	5	29,41	<i>present</i>	3	17,65	<i>neutral</i>	5	29,41
<i>probability</i>	2	11,76	<i>perceptive</i>	3	17,65	<i>pres/fut</i>	3	17,65	<i>positive-prospective</i>	4	23,53
			<i>signitive –perceptive</i>	2	11,76	<i>empty</i>	2	11,76	<i>negative-retrospective</i>	1	5,88
			<i>perceptive-signitive</i>	1	5,88				<i>propositive-retrospective</i>	1	5,88

Om än något kortare text skriven av denna person, likaväl ges möjligheter för att se vederbörandes underliggande mening. Inledningsvis ligger försöksperson 8 och hans tro på saker och ting företrädesvis på en icke tvekande nivå, emedan *doxa-affirmation* är den kategori som är mest frekvent i **Belief**-modaliteten. En viss ambivalens kan trots detta skönjas, dock utan att helt frånga den bestämda åsikten; möjligheten (*possibility*) till att aktiviteter eller händelser kommer att ske upplevs således som fullt plausibla av respondenten. När försökspersonen uttrycker sina formuleringar gör han/hon det på ett sätt som förutsätter vidare undersökning och granskning; här finns inget uppenbart i de flesta fall (*signitive*). Dock förmedlas en viss tendens till visionära uttalanden, och detta görs då invävt och kombinerat med en ansats till bestämdhet (*perceptive-imaginative*), vilket kan ses som ganska intressant. Detta görs i modaliteten **Function**.

Tidsperspektivet (**Time**) försöksperson 8 har, ligger framåt i tiden. Eftersom kategorin dåtid (*past*) lämnats tom, är det som har hänt tidigare i personens liv, till stor del oviktigt för individen, eller likväl ointressant gällande den aktuella frågeställningen. Att knyta an till tidsmodaliteten i känslodito rörande eventuella tempus kan möjligen göras. Informantens tidsperspektiv visar inga antydningar till att röra sig bakåt i tiden, ändå ses de affektiva (**Affects**) göra det till viss del. Här ses känslomässigheten bakåt i tiden (*negative-retrospective*) som mindre bra, medan en blick framåt är betydligt mer positiv (*positive-prospective*). Detta skulle kunna innebära att försökspersonen trots allt är positivt inställd till vad som komma skall.

Tabell 15: Modaliteterna *Will*, *Property* och *Subject* för försöksperson 8

Will	f	%	Property	f	%	Subject	f	%
<i>none</i>	8	47,06	<i>my</i>	9	52,94	<i>I</i>	9	52,94
<i>engagement</i>	7	41,18	<i>not stated</i>	5	29,41	<i>unspecified</i>	5	29,41
<i>wish-positive</i>	1	5,88	<i>others</i>	2	11,76	<i>one-all</i>	3	17,65
<i>aspiration</i>	1	5,88	<i>his</i>	1	5,88			

Försökspersonens vilja definieras i modaliteten **Will**. I de fall han/hon inte uttrycker ett engagemang (*engagement*) kring ämnet, lämnas kategorin utan specifik riktning (*none*). Detta torde tyda på att temat ändå är förhållandevis viktigt i respondentens liv. I de avslutande modaliteterna **Property** och **Subject** syns indikationer på att ämnet berörs i hög grad utifrån respondenten själv. Detta ges bevis på i respektive kategorier *my* och *I*.

Noema

Liksom en övergripande del av våra respondenter talar försöksperson 8 frekvent om sig själv. Entiteten ”jag” är således ofta förekommande. Försöksperson 8 placerar dock företrädesvis sitt ”jag” framåt i tiden, men är däremot inte konsekvent i sin uppfattning kring denna sett ur positiv eller negativ bemärkelse.

Tabell 16: Entiteten ”jag” med predikat i modaliteten *Affects* för försöksperson 8

jag	som finns	negative-prospective
jag	som tror	positive-prospective
jag	som kan bli kränkt	negative-prospective
jag	som är arbetskamraten	negative-prospective

Att inneha en självbild innehållande en negativ samt en syftning framåt i tiden indikerar ”jaget” hos försöksperson 8 som en icke stabil, vacklande individ. I motsats till den generella modalitetsfrekvensen där respondenten upplevde framtiden som positiv och ljus, syns alltså vid en dissekering en antydning till att den positiva bilden ligger någon annanstans än hos personen själv i fråga. Undantaget kan synas i ovanstående tabell där jag ”som tror” trots allt visar en framåtskridande och positiv inställning. Detta uttrycks dock med *possibility* i **Belief**-modaliteten, vilket tvingar oss att inse att tron endast är en möjlighet, inte en självklarhet. Läger man sedan till ”jaget” ”som kan bli kränkt” i framtiden (*future*) tillsammans med ”jaget” ”som är arbetskamraten” specificerat ovan jämte en utsago

probability i modaliteten **Belief** framstår försöksperson 8 som innehavande av en ansenlig mängd mindre positiva framtidsförhoppningar.

Denna till synes vis röda tråd fortsätter till viss del när försökspersonen vidare tar upp entiteten ”bättre”.

Tabell 17: Entiteten ”bättre” med predikat i modaliteten *Affects* för försöksperson 8

bättre	som någon kan vara	negative-prospective
bättre	som något är	positive-prospective
bättre	som något är	positive-retrospective
bättre utbildad	som någon annan än jag kan vara	negative-prospective

Koncentrerar vi oss på det avslutande predikatet ”som någon annan än jag kan vara”, ses detta som utmärkande för försöksperson 8; utsikterna för honom/henne rörande framtiden och kanske effekterna (läs: lön) av en bättre utbildning hos någon annan, ter sig något oviss. Förutom ovanstående kategori (*negative-prospective*) ges en icke helt självklar bild av hur personen egentligen tycker och tänker. Här syns nämligen en önskan att ”någon annans” kvaliteter rörande utbildning de facto skall befinna sig på en högre nivå än respondentens egen. Detta syns i modaliteten **Function** där han/hon uttryckt sig på ett sätt som tolkas som *imaginative-signitive*, och om detta kommer att hända (**Belief**→*possibility*), så kommer det att hända i framtiden (**Time**→*future*).

Tittar man däremot närmare på de övriga ”bättre”-entiteterna syns en inte lika klar bild som vid diskussionen kring utbildningen ovan. Här kastas man fram och tillbaka i tid och rum, mellan förhoppningar och begränsade dito. När någon annan kan vara bättre än ”jag”, är detta negativt för ”mig”, och det kommer det även att vara i framtiden. Vidare skillnaden mellan bättre ”som något är”, där en konsekvent attityd inte antas; här finns syftningar både framåt och bakåt i tiden. Ibland sägs det med säkerhet (*doxa-affirmation*), och ibland med tvekan (*possibility*). Konkretiseringsnivån på enheterna är inte heller helt glasklara när det gäller modaliteten **Function**. Här anges ömsom *signitive* ömsom *perceptive* som kategorier. Sammantaget kan man se försöksperson 8 som något splittrad, dock med en förhållandevis djup rotad misstro mot sig själv och sin egen förmåga. Därför förekommer också chefen som en central person i försökspersonens text.

Tabell 18: Chefsrelaterade entiteter med specificerad modalitet/kategori för försöksperson 8

chef	som man kan gå till	Affects→neutral
chefen	som kan gå med på	Affects→negative-prospective
chefen	som man kan bli besviken på	Belief→probability
en rättvis chef	som man kan leta efter ett arbete som har	Belief→doxa-affirmation
min chef	som kan gå med på förhandling	Will→aspiration

Att formulera känslomässighet neutral, när man behandlar en fråga kring en människas närvaro för en, uppfattar vi lite märkligt. Detta torde uppfattas som om chefen finns där för försökspersonen när han/hon behöver honom. Detta stycke uttrycks nämligen vidare med inlevelse (*engagement*) samt med bestämdhet (*doxa-affirmation*). Går man vidare syns ytterligare spår av försökspersonens uppenbara svårighet att se framtiden an på ett positivt sätt. Att chefen trots allt skulle kunna gå med på något (*possibility*), borde i egentlig mening uppfattas som något positivt. Dock inte av försöksperson 8. Han/hon spinner vidare på tidigare utlagt spår i predikaten ”som man kan bli besviken på” (dock ej med säkerhet; *probability*), ”som man kan leta efter ett arbete som har” (som man härmed kan anta att det nuvarande arbetet inte har), samt ”som kan gå med på förhandling” (där det för tillfället föreligger tveksamheter kring möjligheterna eftersom respondenten uttrycker detta som ett krav (*aspiration*)).

Försöksperson 9

Modalitetsanalys

Tabell 19: Modaliteterna Belief, Function Time samt Affects för försöksperson 9

Belief	f	%	Function	f	%	Time	f	%	Affects	f	%
question	7	38,89	signitive	13	72,22	present	9	50,00	neutral	8	44,44
doxa-affirmation	6	33,33	perceptive	3	16,67	pres/fut	5	27,78	positive-prospective	4	22,22
possibility	4	22,22	signitive –perceptive	1	5,56	pres/past	2	11,11	negative-prospective	4	22,22
probability	1	5,56	perceptive-signitive	1	5,56	past	1	5,56	negative-retrospective	1	5,56
						future	1	5,56	prositve-retrospective	1	5,56

Sättet att uttrycka sig rörande det man är övertygad om benämns i modaliteten **Belief** som *doxa-affirmation*. I detta spektrum befinner sig försöksperson 9. Dock är osäkerheten rörande ämnet stort; frekvensen av direkta frågor (*question*) är påtaglig, tillika kategorin

possibility som visar att respondenten ser möjligheter men att det samtidigt inte handlar om total säkerhet rörande frågan.

I modaliteten **Function** yttras de givna uttrycken vagt (*signitive*), vilket kräver ytterligare kompletteringar i fråga om förståelse eller definition av vad som egentligen menas. Tidsfokus (i modaliteten **Time**) lägger respondenten till större delen i nutid (*present*), men även en viss rörelse framåt i tiden kan urskiljas (*present-future*).

Affekter (**Affects**) kring temat är i förekommande fall jämnt noterade i kategorierna *positive-prospective* och *negative-prospective*. Detta tillsammans med tidsperspektivet ger vid hand en riktning mot framtiden, om än inte omdiskuterat positiv.

Tabell 20: Modaliteterna *Will*, *Property* och *Subject* för försöksperson 9

Will	<i>f</i>	%	Property	<i>f</i>	%	Subject	<i>f</i>	%
<i>none</i>	10	55,56	<i>not stated</i>	9	50,00	<i>unspecified</i>	10	55,56
<i>engagement</i>	8	44,44	<i>others</i>	5	27,78	<i>one-all</i>	6	33,33
			<i>their</i>	2	11,11	<i>I</i>	2	11,11
			<i>my</i>	2	11,11			

Försökspersonens uttalade önskan ges i existerande tillfällen med skärpa; ett engagemang (*engagement*) syns tydligt i modaliteten **Will**. När det handlar om uttryckens givna ägare (**Property**), placerar försöksperson 9 detta – om överhuvudtaget definierat – på framför allt andra (*others*); ett negligierande av egen inblandning kan således anas. Ovanstående bekräftas också genom den avslutande modaliteten **Subject**, där specifik nämnd person i respektive inte är individen (försökspersonen) i fråga själv (*one-all*), annat än i undantagsfall.

Noema

Försöksperson 9 har i samma utsträckning som de flesta av deltagande individer en hög frekvens av entiteten ”jag”. Frågeställningen initialt är med stor sannolikhet en bidragande orsak, vilket inte föranleder oss att bortse från detta faktum.

Tabell 21: entiteten jag med predikat i modaliteten *Affects* för försöksperson 9

jag	som finns	negative-retrospective
jag	som finns	negative-prospective
jag	som menar	neutral
jag	som inte tror att rättvisa kan skipas	negative-prospective

Det ”jag” som försöksperson 9 redovisar, sprider sig ömsom framåt ömsom bakåt i tiden. Generellt sker detta med en negativ underton; optimismen är begränsad. I den första satsen ges en mörkare bild av det som hänt, medan det andra predikatet visar en liknande bild fast sett ur ett framtida perspektiv. Dessa båda satser uttrycks vidare i modaliteten *Time* som *present-past* och *future*, respektive, vilket understryker den föreslagna bilden. Ingen beslutsamhet märks dock, emedan *probability* och *possibility* används i *Belief*-modaliteten. När respondenten ”menar” något, gör han/hon det känslomässigt neutral, men med bestämdhet (*doxa-affirmation*). Det sker dessutom här och nu (*Time*→*present*). Förhållningssättet till skapandet av rättvisa syns negativ och sträcker sig framåt i tiden. Helt säker på åsikten är försökspersonen dock ej, eftersom kategorin *probability* används. Vidare uttrycks satsen med eftertryck (*engagement*), samt på ett sätt som lämnar oss i ovetskap om dess egentliga mening (*Function*→*signitive*).

Frågeställningens natur och upplägg ger vidare vid hand försökspersonernas liknande frekvensfördelning rörande de olika entiteterna. I förra stycket togs entiteten ”jag” upp, vilken också generellt förekommit hos andra försökspersoner. Detta gäller även nästkommande, nämligen ”lön”.

Tabell 22: Lönerelaterade entiteter med specificerad modalitet/kategori för försöksperson 9

lön	som finns	Property→others
löner	som finns	Belief→question
lönerna	som någon bestämmer	Time→present-future
en peng	som finns	Affects→negative-prospective

Personen uttalar med bestämdhet (*doxa-affirmation*) att begreppet lön som sådant existerar, men att den inte tillhör honom/henne. Detta handlar dock om situationen som den är nu (*present*), samt att det trots allt kan betyda något positivt i framtiden (*positive-prospective*). Huruvida denna förbättring gäller försökspersonen själv, uttrycks i den sista satsen där peng ”som finns” ifrågasätts (*question*), samt tillika inte ses som något som gynnar situationen generellt. Löner ses allmänt vara något som försökspersonen undrar över, emedan han/hon uttrycker även den andra satsen i en frågande stil. Tillika görs det med skärpa (*engagement*). Om man vidare tittar på det tredje predikatet, är det möjligen här man hittar den som kan ha svaret på försökspersonens frågor; ”någon” bestämmer lönerna, och skall således stå till svars

(**Belief**→*question*). Denna lönefråga behandlas i nuet, men kommer att ha betydelse för försökspersonens framtid (**Time**→*present-future*).

En annan frekvent intressesfär som respondenterna ofta rör sig i behandlar arbetet.

Tabell 23: Arbetsrelaterade entiteter med specificerad modalitet/kategori för försöksperson 9

arbete	som man kan bedöma efter	Belief→question
ett arbete	som man kan utföra	Property→others
utfört arbete	som det är svårt att utvärdera någon utifrån	Time→present-past
jobbet	som det i egentlig mening inte har med att göra	Belief→doxa-affirmation

Utifrån frågeställningen mer eller mindre anmodades försökspersonerna att uttala sig om löner – förvisso inte uttalat, men dock underförstått - i en situation som kan ses som verklig: arbetsplatsen, arbetskamraterna, yrket. I ovanstående tabell ifrågasätter försökspersonen i den första och andra satsen om ett det går att bedöma någonting utifrån utfört arbete. Detta arbete är samtidigt någon annans, och uttrycks vidare i *negative-prospective* kategorin i modaliteten *Affects*. Det egna ställningstagandet kring huruvida man kan utvärdera någon utifrån ett utfört arbete belyses i den tredje satsen där ett arbete ”är svårt att utvärdera någon utifrån”. Detta arbete är fortsatt tillhörande någon annan (**Property**→*others*), samt är inte till etthundra procent uttalat med emfas; endast en möjlighet (**Belief**→*possibility*) föreligger för konstaterandet. Försökspersonen går sedan vidare i sitt resonemang när han/hon konstaterar att det i själva verket inte har med arbetet att göra. Här upplevs detta faktum (*doxa-affirmation*) på ett entusiastiskt sätt (*engagement*).

I sin text tar försöksperson 9 upp en del entiteter som skulle kunna fungera som underlag för en bedömning av lönenivå.

Tabell 24: Entiteter rörande lönebedömning med specificerad modalitet/kategori för försöksperson 9

antal år	som man kan bedöma efter	Belief→question
värdera	som man kan göra i andra typer av arbete	Time→present-past
kunskaper	som finns	Belief→question
kvaliteter	som kan vara värdefulla	Affects→positive-prospective

Att en lönebedömning kan göras utifrån antal arbetade år är inte självklart för respondenten, eftersom denna första sats uttrycks som en fråga. Känsloläget är dock neutralt

(*Affects*→*neutral*), vilket kan ses bero på att försökspersonen lägger lönens fokus hos någon annan (*Property*→*others*). Uttalandet att en värdering i själva verket går att göra i andra typer av arbete görs med bestämdhet (*doxa-affirmation*), samt uttalas förvånansvärt i kategorin *positive-retrospective* i modaliteten *Affects*. Föreligger det ett faktum att personen i fråga haft en anställning som är väsensskild från den nuvarande, och att man där ansågs kunna värdera lönen på ett annorlunda sätt? Kunskaper existerar, men är ifrågasatta av respondenten. Vilken typ av kunskaper är inte heller här specificerade (*Function*→*signitive*). Kvaliteter är däremot något som uppfattas som värdefullt i framtiden; dock uttalat med en viss tvekan (*possibility*), samt på ett sätt som förutsätter vidare information kring en definition av kvalitet.

Försöksperson 10

Modalitetsanalys

Tabell 25: Modaliteterna *Belief*, *Function* *Time* samt *Affects* för försöksperson 10

Belief	<i>f</i>	%	Function	<i>f</i>	%	Time	<i>f</i>	%	Affects	<i>f</i>	%
<i>doxa-affirmation</i>	9	90,00	<i>signitive</i>	7	70,00	<i>future</i>	4	40,00	<i>negative-prospective</i>	5	50,00
<i>possibility</i>	1	10,00	<i>perceptive</i>	2	20,00	<i>pres/past</i>	3	30,00	<i>negative-retrospective</i>	3	30,00
			<i>signitive –perceptive</i>	1	10,00	<i>pres/fut</i>	2	20,00	<i>neutral</i>	2	20,00
						<i>present</i>	1	10,00			

Försöksperson 10 uttrycker i modaliteten *Belief* en nästintill total tveklöshet (*doxa-affirmation*) gällande meningsenheterna. Ett undantag görs, men även här ges möjligheten (*possibility*) till ett fastställande av åsikten i sig. Modaliteten *Function* preciserar försökspersonens sätt att bygga upp meningsenheterna rörande deras direkta innehåll och substans. Går det att erhålla en direkt förståelse utifrån respondentens uttryckta mening eller krävs ytterligare fyllnader för att skapa en helhetsbild? Försökspersonen ger oss inte sin uttalade mening tolkad (*signitive*), utan låter oss tillfälligtvis stå undrande.

Verbens tempus kan ses som utgångspunkt i modaliteten *Time*, även om detta inte skall ses som en regel i sammanhanget. Meningsenheterna fungerar inte konsekvent på samma sätt som det språkliga kommunikationsmedlet. Försökspersonen visar här en spridning i kategorierna, dock utan att någon gång specifikt tala om gången tid (*past*).

Den känslomässiga tendensen (*Affects*) hos försöksperson 10 koncentreras på ett utmärkande drag kring ett mindre bra perspektiv, detta gällande både framåt (*negative-prospective*) och bakåt (*negative-retrospective*) i tiden.

Tabell 26: Modaliteterna *Will*, *Property* och *Subject* för försöksperson 10

Will	<i>f</i>	%	Property	<i>f</i>	%	Subject	<i>f</i>	%
<i>none</i>	8	80,00	<i>my</i>	8	80,00	<i>I</i>	8	80,00
<i>engagement</i>	2	20,00	<i>others</i>	1	10,00	<i>one-all</i>	1	10,00
			<i>not stated</i>	1	10,00	<i>unspecified</i>	1	10,00

Respondenten uttrycker i stort sett ingen önskan (*Will*), och visar endast i undantagsfall ett engagemang (*engagement*) kring frågan. Avslutningsvis ges skäl att tolka modaliteterna *Property* och *Subject* som tillhörande försökspersonen själv. Detta visar i kategorierna *my* och *I*, respektive.

Noema

I vederbörlig ordning inleder vi redovisningen utifrån försökspersonens entitet ”jag”.

Tabell 27: Entiteten *jag* med predikat i modaliteten *Affects* för försöksperson 10

jag	som kan bli förbannad	negative-prospective
jag	som kan fyllas av olust	negative-prospective
jag	som kan få ett dåligt svar	negative-prospective
jag	som kan bli kränkt	negative-retrospective
jag	som omedelbart kan gå till min chef	neutral

Den text som försöksperson 10 låtit oss ta del av, är inte av ett speciellt digert omfång. Detta behöver inte spela någon större roll, men vi uppmärksammar det i fråga om en generell fördelning av modaliteter och entiteter; ett fåtal meningsenheter kan ge stora utslag i sammanställningen.

Respondenten är oavsett textens omfattning – och som dessutom kan ses i modalitetsöversikten ovan – innehavande av en negativ natur generellt sett. Eftersom vederbörande uttrycker entiteten ”jag” frekvent, blir resultaten av sammanfattningen av modaliteter och entiteter något likriktad. Men häri ligger uppenbarligen försökspersonens åsikt och bild av verkligheten.

För att resumera de inledande tre satserna placeras dessa samtliga i framtiden, dels som den känslomässiga upplevelsen, dels som förhållningen till skeendet som sådant (*Time*-modaliteten, *future*-kategorin). Vidare uttalas samtliga predikat med bestämdhet (*doxa-affirmation*), vilket inte ger utrymme för tveksamheter. Försökspersonens framtid ser uppenbart mörk ut, och berörd individ är medveten om detta.

Att man kan bli kränkt är informanten också smärtsamt medveten om eftersom denna erfarenhet ligger bakåt i tiden (*Time*→*present-past*). Är det möjligt så att lärdomen härav är det som skapar den nu något negativa inställningen framåt i tiden? Chefen finns uppenbarligen där för honom/henne, men trots satsens framställan om omedelbarhet, uttrycks det i ett neutralt känsloläge samt utan någon som helst uttalad önskan (*Will*→*none*).

Om vi går vidare med försökspersonens allra närmsta omgivning som givetvis inte bara innefattar chefen, utan också kollegor, ges nedanstående:

Tabell 28: Entiteten kollega med predikat i modaliteten Affects för försöksperson 10

en kollega	som finns	negative-prospective
kollegan	som är min	negative-prospective
kollegan	som får 2000 kr mer än mig i lön	negative-prospective

Stunden är nu, men kollegans existens ger vid hand en grumlig kommande tid emotionellt sett. Försökspersonen fortsätter på den inslagna banan, och upplever vidare med bestämdhet (*doxa-affirmation*) ovanstående faktum.

Trots textens ringa storlek, tas begrepp som känsla och olust upp mer än en gång.

Tabell 29: Känslorelaterade entiteter med specificerad modalitet/kategori för försöksperson 10

dåligt	som något är	Function→signitive
en känsla	som finns	Property→my
känsla	som finns	Property→my
olust	som finns	Function→signitive

Generellt uttrycker sig försöksperson 10 med markerad bestämdhet (*Belief*→*doxa-affirmation*) gällande texten i sin helhet (90 %). När det handlar om uttalandenas direkta budskap är dessa av mer diffus art (*Function*→*signitive*); följdfrågor och undringar är nödvändiga om en uppenbar förståelse skall skapas. Detta framkommer bland annat i den inledande satsen ”där något är dåligt”, där detta ”dåligt” inte definieras vidare. Begreppet är allestädes närvarande i en tidsmässig framåtriktning (*Time*→*future*), och övertygelse om dess existens uppenbar (*doxa-affirmation*). Detta är – som tidigare nämnts – en genomgripande tendens i texten.

Individen besitter en känsla, vilken skapats genom någon form av tidigare upplevelse (*Time*→*present-past*). Inte heller denna specificeras, och vi lämnas därför ovetande om dess

karaktär (**Function**→*signitive*). Detta gäller även den olust som upplevs av respondenten, och som kommer att leda till en kommande påverkan (**Affects**→*negative-prospective*).

Försöksperson 11

Modalitetsanalys

Tabell 30: Modaliteterna *Belief*, *Function Time* samt *Affects* för försöksperson 11

Belief	<i>f</i>	%	Function	<i>f</i>	%	Time	<i>f</i>	%	Affects	<i>f</i>	%
<i>doxa-affirmation</i>	13	65,00	<i>signitive</i>	16	80,00	<i>present</i>	9	45,00	<i>negative-prospective</i>	6	30,00
<i>question</i>	6	30,00	<i>perceptive</i>	4	20,00	<i>pres/fut</i>	4	20,00	<i>neutral</i>	5	25,00
<i>possibility</i>	1	5,00				<i>future</i>	3	15,00	<i>positive-prospective</i>	4	20,00
						<i>past</i>	2	10,00	<i>negative-retrospective</i>	4	20,00
						<i>pres/past</i>	2	10,00	<i>positive-retrospective</i>	1	5,00

När man öppnar individernas möjlighet till en blottläggning av sin mening och åsikt, gör man detta genom att skapa en frågeställning som till stora delar ger upphov till vidare funderingar. Frågan skall således vara ett upphov till respondentens egna resonerande tankar i hög grad. Beroende på försökspersonens sätt att tänka och uttrycka sig, ges då vid hand skiftande modeller av de erhållna texterna i sig. Försöksperson 11 tenderar – förutom vid konsekvent och odiskutabelt konstaterande (*doxa-affirmation*) – att ställa en fråga (*question*) kring ämnet. Detta handlar om modaliteten **Belief**.

I **Function**-modaliteten ges ytterligare rum för tolkningar (*signitive*) kring meningsenheterna dragna ur respondentens uttryck. Således kan man anta att kombinationen mellan **Belief** → **Function** innehållande *question* → *signitive* indikerar försökspersonens egna, men inte helt klara, bild av vad frågeställningen och dess eventuella verkningar innebär. Fördelningen av försökspersonens uttryck i ett tidsspänn (**Time**) utgår huvudsakligen från nutid (*present*), och tillfälliga sidospår tas framåt och bakåt i tiden, dock hela tiden med utgångspunkt i rådande stund.

Bakåt i tiden (i modaliteten **Affects**) hittar respondenten inte mycket positivt (*positive-retrospective*); här finns däremot företeelser icke helt uppskattade (*negative-retrospective*). Framtiden ses inte som helt och fast pekande mot ett specifikt håll; här antyds både positiva (*positive-prospective*) och negativa (*negative-prospective*) benägenheter.

Tabell 31: Modaliteterna *Will*, *Property* och *Subject* för försöksperson 11

Will	<i>f</i>	%	Property	<i>f</i>	%	Subject	<i>f</i>	%
<i>none</i>	14	70,00	<i>his</i>	7	35,00	<i>unspecified</i>	14	70,00
<i>engagement</i>	6	30,00	<i>not stated</i>	7	35,00	<i>one-all</i>	3	15,00
			<i>my</i>	3	15,00	<i>I</i>	3	15,00
			<i>others</i>	2	10,00			
			<i>its</i>	1	5,00			

En viss inlevelse (*engagement*) kan ses rörande försökspersonens begär och önskningsar (*Will*), men i de flesta fall ses meningsenheterna passivt uttryckta (*none*). I likhet med försöksperson 6, påtalar försöksperson 11 ofta att meningsenheternas ägare är en manlig person (*his*). Detta görs i modaliteten ***Property***, och samtidigt bör man påpeka att det lika ofta inte statueras något alls. Meningsenheternas innehåll rörande vem som hanteras, görs i modaliteten ***Subject***. Respondenten uttalar här endast i undantagsfall någon som subjekt, och det rör sig då om denna själv (*I*), respektive i enheten specificerad person (*one-all*).

Noema

Trots att försöksperson 11 inte lika frekvent begagnar sig av entiteten ”jag”, är den givetvis ofta förekommande, och redovisas till delar nedan:

Tabell 32: Entiteten ”jag” med predikat i modaliteten *Affects* för försöksperson 11

jag	som finns	neutral
jag	som han är bättre än	negative-prospective
jag	som är mycket sämre	negative-prospective

Ovanstående entiteter är uppspaltade i kronologisk ordning, utifrån den ordning som de skrivits i försökspersonens text. Att vi nämner detta här är av intresse utifrån den slagsida som texten tenderar få efter en stund. Sättet att framställa sina funderingar frångår också den gängse ordningen; försökspersonen har i korta strofer och stycken präntat ner det som för tillfället dykt upp för honom/henne. Det kan vara ett påstående eller en fråga, och ett naturligt flyt i texten är därför inte förekommande. Den ena strofen behöver inte nödvändigtvis ha med nästa att göra. Slagsidan som nämndes, rör sig från ett mer neutralt uttryckssätt rörande försökspersonen själv, till ett mer intensifierat där en mansperson finns i fokus. Det sistnämnda har vi sett tidigare (se försöksperson 6), men uttryckssättet mellan de båda

respondenterna är så pass olika att direkta jämförelser är svåra att göra. Detta är ju inte heller vår avsikt.

Den inledande satsen är således ett konstaterande av försökspersonens egen existens; här och nu (*Time*→*present*). Affekten är neutral och det uttalas med bestämdhet (*Belief*→*doxa-affirmation*).

Går vi vidare till nästa sats, upplever personen att ”han” är bättre än honom/henne, vilket ger anledning till försämrade förutsättningar i framtiden (*Affects*→*negative-prospective*). Frasen formuleras däremot som en fråga gällande nutid, vilket ger oss ett hum om försökspersonens eventuella funderingar kring människor i hans/hennes omgivning. Kanske upplever inte respondenten ”honom” som någon som de facto är ”bättre”, men att om detta var fallet, skulle det resultera i en mindre angenäm framtid.

Den sista meningen yttras nämligen på exakt samma sätt. En antydning till att försökspersonen själv är den som är ”sämre”, men genom att det uttrycks via en fråga, därför inte behöver vara helt säkert och bestämt.

En mer frekvent entitet hos försöksperson 11 är således ”han”.

Tabell 33: Entiteten ”han” specificerad Modalitet/kategori för försöksperson 11

han	som kan hota med att sluta	Belief→question
han	som inte klarar det elementära	Affects→negative-retrospective
han	som inte har den utbildning jag har	Belief→doxa-affirmation
han	som är duktig	Affects→positive-prospective
han	som har varit trogen kliniken	Affects→positive-retrospective

Att förenkla sitt sätt att tänka – och i detta fallet nedteckna dessa tankar - genom att använda ett personligt pronomen kan vara anledningen till att försökspersonen använder entiteten ”han” i sin text. Dock väcker det ett visst intresse att det överhuvudtaget har gjorts. Försöksperson 11 har vidare ett flertal gånger använt frågor för att formulera sina tankar. Detta är fallet i den första frasen, där han/hon ställer en fråga gällande om ”han” hotat med att sluta. Detta skulle då vara en anledning till att ”han” erhållit en högre lön (utifrån frågeställningen). Detta skapar vidare negativa konsekvenser framåt i tiden (*Belief*→*negative-prospective*), men framställs som något som redan har hänt, *Time*→*past* (eller utifrån det faktum att det framställs som en fråga, snarare: Har det hänt?).

När respondenten vidare talar om att ”han” inte klarar det elementära, görs detta inte med ett undrande (läs: en fråga), utan med ett klart uttryckt påstående (*Belief*→*doxa-*

affirmation). Vidare framställs ingen definition på vad det elementära består i (*Function*→*signitive*). Tittar vi vidare på den tredje satsen, anges det även här att ”han” inte har den utbildning som respondenten har, vilket uttrycks med styrka (*doxa-affirmation*). Detta ges även detta en negativ klang, dock med syftning bakåt i tiden (*Affects*→*negative-retrospective*). Försökspersonen frångår den något negativa attityden genom sitt påstående att ”han är duktig”. Detta uttryck med *doxa-affirmation*, men ger ingen specifik uppgift om vad det är han är duktig på respektive vad det egentligen innebär (*Function*→*signitive*). Hans dukighet har trots detta en påverkan av framtiden, något som den sista satsen inte har. Här har ”han” genom sin trohet mot arbetsplatsen skapat något som är bra, och genom detta kanske är berättigad den högre lön frågeställningen berörde.

Ytterligare anledningar och kriterier för en löneökning är något som försöksperson 11 behandlar i sin text.

Tabell 34: Entiteter rörande lönebedömning med specificerad modalitet/kategori för försöksperson 11

ansvaret	som är utökat	Property→others
ett par år	som någon har jobbat	Affect→negative-retrospective
turordning	som finns	Belief→possibility
utbildning	som jag har	Function→signitive

Nomenklaturen för en arbetsbeskrivning innehåller ofta en specificering av ansvarsområden, och dessa kan således vara utökade. Detta åsyftas i den första frasen, och försökspersonen indikerar att det är någon annan som innehar detta ansvar. Eftersom meningen är formulerad som en fråga, är detta fördelade ansvar inte med total tydlighet ett faktum. Dock borde man kunna förstå att respondenten anser att ett utökat ansvar innebär ett underlag för en löneökning.

Den andra satsen bör förtydligas en smula, och detta beroende på den negativa underton som ges i form av Känslomodaliteten (*Affects*). Försökspersonens ursprungliga meningsenhet innehåller ordet ”bara”, vilket då ger meningen: ”Han som bara har arbetat ett par år”. Detta indikerar ett visst missnöje från respondentens sida, vilket är detta som ger den negativa bilden.

Turordningen är något som eventuellt kan bli verklighet, och det är försökspersonen själv som eventuellt står på tur (*possibility*). En löneökning för en annan kan således sprida sig till andra, resonerar han/hon. Detta upplevs som något positivt, och kan ge bra utdelning i

framtiden (*Affects*→*positive-prospective*). Tidsmodaliteten (*Time*) ligger också den riktad framåt (*future*).

Försöksperson 11 upplever sin utbildning som något viktigt i lönesammanhang. Här är det dock satt i motsats till ”hans”, där han inte innehar den [goda] utbildning försökspersonen har. Därav anses ett negativt inslag vara fullbordat (*Affects*→*negative-retrospective*).

Entiteters frekvens i protokollen

Vid en genomgång av samtliga försökspersoners protokoll, kan vissa entiteter ses som mer frekventa än andra. Utifrån frågeställningen är denna fördelning intressant, och en kategorisering av de olika entiteterna ger vid hand försökspersonernas generella inställning till olika perspektiv gällande vår undersökning.

Tabell 35: Entiteter rörande försökspersonernas omgivning

<i>Entitet</i>	<i>f</i>
kollega e.d.	8
chefen/arbetsgivaren	7
individ/person e.d.	3
patienter	1

Utifrån den framlagda frågan, syns ovanstående omfattning av entiteterna inte särskilt märkvärdig. Frågan i sig innehåller ett anspelande på försökspersonens kollega, vilket givetvis föranleder vidare beröring av denne. Vidare kan chefen eller arbetsgivaren ses som den som ansvarar för lönefördelning, och på grund av detta därför förekommer frekvent. Dock nämns inte människan i allmänhet vid många tillfällen, och trots att det arbete som utförs de facto är sjukvårdsinriktat, är den i stort sett totala avsaknaden av entiteten ”patient” remarkabel.

Tabell 36: Entiteter gällande försökspersonernas reaktioner eller upplevda känslor på ”påståendet”

<i>Entitet</i>	<i>f</i>
förbannad	4
kränkt	4
ledsen/besviken	2
avundsjuka	1
olust	1

Generellt sett existerar inga positiva reaktioner på påståendet, och en allmän känsla av förnedrande upplevelser kan skönjas. Att känna sig kränkt kan i ett sådant här sammanhang således tolkas som att en annan människas lönenivå faktiskt påverkar individen på ett konkret sätt.

Tabell 37: Entiteter som berör arbetet

Entitet	f
jobbet/arbetet/yrket	4
arbetsuppgifter	4
likvärdigt arbete	3

Kanske är det något låga siffror när det handlar om arbetet. Lönen torde utgå ifrån det utförda arbetet, och ändå berörs inte detta hos mer än fyra respondenter. Viss specifikation gällande hur arbetet i själva verket utförs görs genom entiteten ”arbetsuppgifter”, och en klar association till jämförelseprocessen ur ett löneperspektiv görs genom entiteten ”likvärdigt arbete”.

Tabell 38: Försökspersonernas förklaringar av ”påståendet”

Entitet	f
erfarenhet	7
utbildning	7
duktig/professionell	4
kunskaper/kompetens	4
ansvar	2
tjänsteår/ålder	2
samarbetsförmåga	2
arbetsledande uppgifter	1

Utifrån det direkta påståendet som görs i frågan, tenderar försökspersonerna att genom tilldelning av egenskaper hos ”kollegan”, förklara varför det i själva verket är så att han/hon erhåller en avsevärt högre lön. Primärt förklaras detta med entiteterna ”erfarenhet” och ”utbildning”, vilket således kan ses som acceptabla egenskaper för en lönebedömning. Dessa entiteter kan också i sig vara basen i de två nästkommande, nämligen

”duktig/professionell” samt ”kunskaper/kompetens”. Tydliga avgränsningar mellan dessa mest frekventa fyra entiteter är inte helt enkelt att sätta; det kan man däremot göra till entiteterna ”ansvar” och ”samarbetsförmåga”, som i sig är olika dels varandra, dels de andra. ”Tjänstear/ålder” kan möjligen kopplas till erfarenhetskategorin, medan ”arbetsledande uppgifter” kan länkas till ansvarsgruppen.

Tabell 39: Entiteter som behandlar lönen och dess betydelse

<i>Entitet</i>	<i>f</i>
lön	8
rättvisa/orättvisa	5
skillnad/löneskillnad	5

Den tydliga förekomsten av entiteten ”lön” ter sig inte överraskande; den förekommer i det ursprungliga påståendet, och är det försökspersonen är ombedd att kommentera och begrunda. Anmärkningsvärt är möjligen det faktum att det i tre av protokollen inte alls resoneras kring lönen överhuvudtaget.

I knappt hälften av försökspersonernas utsagor diskuterar man kring rättvisebegrepp, och konsekvenserna utifrån dessa visar att respondenterna upplever löneskillnaden som orättvis. Man noterar således en skillnad mellan sig själv och den som innehar den andra – högre - lönen.

Tabell 40: Entiteter rörande lönen direkta påverkan för individen

<i>Entitet</i>	<i>f</i>
arbetsglädje	1
uppskattad	1
respekterad	1
självkänsla	1
eftertraktad	1

Den nästan totala frånvaron av positivt laddade entiteter kring frågan om lönen och dess betydelse härleder vi till det direkta påstående frågan i sig bestod av. Vid en annorlunda formulering av denna, kan möjligen textstrukturen hos respondenternas svar ha tätt sig en smula annorlunda. Dock har ovanstående entiteter märkts, knutna i sitt sammanhang till lönen direkta betydelse för försökspersonen. Således kan man försiktigt anta att man genom

en korrekt lönesättning uppnår känslor hos arbetstagaren som innefattar positiva attityder rörande arbetet och upplevelsen härav.

Tabell 41: Entiteter av övrig karaktär

<i>Entitet</i>	<i>f</i>
för jävligt	1
reaktion	3
kriterier	2
känsla	2
dåligt/sämre	2
mående	1
prestationer	1

En avslutande samling entiteter här framlagda för deras intressanta natur i förhållande till frågeställningen. Den inledande frasen ”för jävligt” är ett spontant och – i egentlig mening – nästan verbalt utrop direkt framlagt i en av texterna. Det sammanfattar onekligen en försökspersons reala uppfattning. Förekomsten av entiteten ”reaktion” visar också att ämnet berör; det finns närvarande i individernas liv och väcker känslor (”känsla”) av en icke önskvärd typ (”dålig/sämre”). ”Prestationer” är också nämnt, vilket indikerar vad lönen motsvarar för människan i fråga om orsak → verkan. Större prestation = högre lön och tvärtom.

Diskussion

Att generellt påstå att lönen innefattar motivationella undertoner utifrån våra försökspersoners utsagor, är inte helt lätt att göra. Utifrån en definition gällande motivation som en process som styr egenskaper av ett målinriktat beteende, samt att dessa dels kommer inifrån, dels utifrån, ges man inte helt klara papper på när man studerar vårt stoff. Härvid kan man endast diskutera, spekulera och anta att det trots allt finns tendenser hos våra respondenter som visar att lönen i alla fall är en del av deras livsinnehåll. Härvidlag kan man trots allt resonera vidare; arbetet i sig tar en stor plats – i alla fall räknat i tid – i människornas liv. Är då arbetet själva objektet som är det viktiga för individen, eller är det lönen som belöningsvariabel som är det? Applicerar man Maslows behovsteori på lönen som begrepp satt emot arbetet som ett dito, spelar dessa roller i olika avseenden. Arbetet kan i sig fungera

som en tillfredsställare av högre behov än vad lönen kan. Med högre behov menar vi här till exempel en ambition att uppnå personlig utveckling på ett eller annat sätt. Lönen kan å sin sida fungera som ett verktyg för att tillgodose andra behov, och är därmed i sig själv kanske endast just detta – ett verktyg. Genom att byta pengar mot livets nödvändigheter som mat och ersättning för bostad, ger vid hand tillfredsställelse längre ner på skalan. Maslow (1970) medger också att ersättningen för ett utfört arbete ur behovssynpunkt befinner sig här. Cassidy och Lynn (McKenna, 1994) berör också detta när de i sin *achievement*teori talar om människans strävan efter att genomföra något på ett så bra sätt som möjligt, samtidigt som man behandlar frågan om en strävan efter pengar och välfärd. Dessa två perspektiv är ju i själva verket förutsättningar för varandra, där ett väl utfört arbete kan leda till en bättre ersättning. Detta tas upp av våra försökspersoner när de försöker hitta förklaringar till den ersättning kollegan har, och gör det utifrån en del skilda entiteter där bland annat ”duktig/professionell” och ”kunskaper/kompetens” ingår.

Utifrån vårt – i sammanhanget kanske i överkant preciserade – påstående rörande löneskillnaden mellan försökspersonen och kollegan, refererar försökspersonen till det som han eller hon upplever utifrån påståendet; den verklighet som för tillfället råder, den horisont han/hon skapar gällande ämnet. Generellt visas då att åsikten kring lönefrågan upplevs utifrån bestämda uppfattningar kring saken. Man uttrycker med bestämdhet sin inställning, och tveksamheter finns sällan att se. Ofta ser vi också att man upplever negativa sidor av det upplevda; den framlagda frågan berör respondenten negativt, vilket kan tolkas utifrån två perspektiv:

1. Lönen ses som negativ för att den i sammanhanget spelar en roll där försökspersonen själv inte är den som innefattas av det högre värdet.
2. Lönen ses generellt som något negativt, något man inte pratar högt om, något nödvändigt ont.

När Herzberg (1959) talar om lönen gör han det med undertiteln hygienfaktor. Lönen spelar ingen specifik roll för det arbete man utför, utan kan istället faktiskt skapa negativa känslor för det man gör. Det som skapar de positiva känslorna är det som kan beröra ansvar och prestation, bland annat. Lönen är här återigen det som ”finns där”, men i sig kanske inte är det man ständigt rör sig kring i sin vardag. De negativa känslorna tar överhanden när ämnet tas upp, och försöksperson 8 är ett tydligt bevis på detta. Det enkla påståendet framlagt, väcker uppfattningen hos försökspersonen att han/hon kan bli kränkt, samt att någon annan än försökspersonen själv kan vara bättre utbildad. Detta kan ses som en total identifikation med påståendet rörande kollegans högre lön, där identifieringen skapas av det upplevda underläget

gentemot kollegan. För försöksperson 8 spelar inte heller den gångna tiden någon roll; här är framtiden i fokus, och den är det med negativa förtecken. Utsikterna för honom/henne ses mörka, och ett engagemang i frågan tyder på att temat syns viktigt i försökspersonens tillvaro. För att återknyta till Maslow, är kanske individen i det här fallet i ett sådant läge där lönen är en förutsättning för ett tillfredställande av de mer basala behoven (läs: mat för dagen, trygghet o.d.). Vidare kan man diskutera det faktum, att om lönen spelar en specifikt viktig roll för försökspersonen, och denna – som tidigare nämnts – skapar en negativ påverkan och mindre uppskattade känslor – skulle det härmed kunna påstås att försöksperson 8 har en inställning till sitt arbete som inte är av godo. Detta utifrån lörens negativa påverkan på arbetssituationen.

Tittar vi vidare på de mer frekventa entiteterna framlagda av försökspersonerna, ser vi chefen och kollegan som ofta förekommande, men patienten (som är en del av arbetssituationen) endast inträffande en enda gång. Detta föranleder oss att vidare tro på lönen och arbetet som två skilda företeelser; de finns i varandras närhet, kan vara förutsättningar för varandra, men har kanske inte helt och hållet med varandra att göra sett utifrån själva arbetsuppgiften. Vi tror att en tätare användning av mer arbetsrelaterade entiteter skulle visat motsatsen, det vill säga att försökspersonerna uppfattar lönen som att specifikt gå hand i hand med arbetet, här det sistnämnda förklarar som en arbetsuppgift. Frånvaron tyder således på att man uppfattar lönen som en enskild och isolerad företeelse, och att arbetsuppgifterna inte skall beblandas med denna. Genom den nästan totala frånvaro av arbetsrelaterade entiteter, skulle man kunna gå så långt att man generellt kan påstå att detta i själva verket kan ses som människans allmänna inställning till temat; individens särpräglighet är unik när det gäller värderingar och moral (Maccoby, 1988), och genom avsaknaden av arbetsentiteter över lag, syns därmed en allmän inställning kring lönen, oberoende av människans särskilda normer och värderingar. Försöksperson 9 gör genom sitt uttalande att "[lönen] i egentlig mening inte har med [arbetet] att göra" detta självklart.

En återkommande entitet i protokollen är rättvisa/orättvisa. Respondenterna framlägger därmed ett påstående kring lörens förmåga att skapa ett tillstånd av dylikt. Jämförelser mellan oss själva och andra gällande det vi har med oss i bagaget såsom utbildning, erfarenhet och kunskap, leder således i det här fallet till en orättvis situation. Jämförelser kan också göras mellan nämnda bagage (i detta fall kallat input) och vad vi erhåller i ersättning för detta (lön, förmåner etcetera) – output (McKenna, 1994). Diskrepans mellan output och input föranleder oss att uppleva orättvisa, och jämförelserna som ofta görs med människor på samma nivå som oss själva, skapar, enligt McKenna (1994), en situation

där vi upplever ett icke komfortabelt tillstånd. När försöksperson 11 jämför sig själv med kollegan (han), gör han/hon det utifrån skilda perspektiv. Dels genom att framhäva sig själv: ”han som inte klarar det elementära” och ”han som inte har den utbildning jag har”, dels genom att göra tvärtemot: ”han som är duktig”. Jämförelser görs dock hela tiden, och det är inte alltid bara en för liten ersättning som skapar en situation icke önskvärd. En för hög ersättning kan även denna skapa känslor av brist på överensstämmelse. Människan är ute efter en balans mellan nedlagd ansträngning samt ersättningen för denna, och ju större skillnad desto större strävan efter att genom manipulering av själva ansträngningen rörande arbetet uppnå balans. Försökspersonerna 6 och 11 behandlar ett antal olika förklaringar genom sina påståenden i försök att uppnå balanserade nivåer. Applicerade på Adams *equity*teori (McKenna, 1994) kan följande utläsas utifrån fraser uttryckta av försökspersonerna:

1. Människors input kan modifieras; uttrycks inte specifikt, men kan utläsas i frasen ”*Det är något som inte stämmer*”, där försökspersonen märker att situationen inte känns som den skall, och kanske också behöver åtgärdas. Detta skulle i så fall kunna göras med en balansering av den egna arbetsinsatsen.
2. Människors output kan modifieras; ”*Vad bra. Då blir det kanske min tur nästa gång!*” samt ”*Är det så, så kan jag till och med glädjas åt löneskillnaden för då betyder att det jag också kan få den lönen så småningom*”. Försökspersonerna inser att en löneökning är möjlig även för honom/henne.
3. Självperceptionen kan modifieras; Genom konstaterandet ”*Det är han värd. Han är så jäkla duktig och framåt.*”, inser man sin egen nivå och inställning; ett accepterande är ett faktum. Detta gäller även för...
4. ...perceptionen av de personer som jämförelserna sker med kan modifieras, där ett godkännande av kollegan och hans kapacitet görs.
5. Personen som jämförelsen sker med används inte längre; ”*Har han hotat med att sluta?*”. En direkt jämförelse mellan försökspersonen och kollegan görs inte, och den ända anledningen försökspersonen kan se gällande den stora löneskillnaden är att kollegan hotat säga upp sig, och att man utifrån kollegans kompetens, inte har råd att undvara honom. Därmed ingen jämförelse.
6. Lämna situationen; Genom att uttrycka frasen ”*Om jag byter jobb så väljer jag åtminstone om jag vill jobba där för den lön de erbjuder.*”, framställer försökspersonen en klar och odiskutabel inställning gällande en eventuell förändring av sin arbetssituation.

Ovanstående modell liknar till viss del den av Vroom framlagda *expectancy*teorin, där den egna insatsen skall jämföras med vad vi får tillbaka (McKenna, 1994). Genom aktiva val försöker vi att uppnå de resultat som motsvarar våra förväntningar. Försöksperson 6 har i sina funderingar kring att byta arbete, genom ett aktivt val skaffat sig en ny valmöjlighet för att uppnå uppsatta mål (läs: en högre lön). Dock måste man här tillägga att situationen faktiskt förändrades för försökspersonen först när det blev ett faktum att han/hon har betydligt lägre lön än kollegan. Därmed upplevs kollegans lön som ett nytt mål som kan uppnås (se fraser ovan, punkt 1), och vår godtyckliga summa (2000 kronor) i frågeställningen kan ses som ett led i Latham och Lockes *goalsetting*-teori, där arbetsgivaren manipulerar sin personal genom att förändra deras beteende utifrån ett specifikt mål:

- Hur svårt är det att uppnå det? Eftersom en kollega erhållit summan, finns det också en chans för försökspersonen att göra det. Försöksperson 1 uttrycker det så här: ”*Jag förutsätter att även min lön följer den allmänna löneutvecklingen*”.
- Hur definieras det? I vårt påstående handlar det om lön och inget annat. Det kan dock finnas andra sätt att påverka personal; förmåner, ändrade arbetsuppgifter, eller förändrat ansvar.
- Hur accepteras målet av personalen? Går målet att nå, med andra ord? Flera försökspersoner uttalar missnöje med löneskillnaden, talar om orättvisa, att han/hon är kränkt, osv. Detta tyder på att skillnaden kan ses som så stor att vederbörande aldrig själv kommer att nå samma nivå. Därför ses målet som icke nåbart.
- Hur intresserad är personalen av att nå målet? Här upplevs skilda upplevelser av försökspersonerna. För en del är lönen viktig, medan den för andra spelar en mindre roll. Balanseringen av – i detta fall – en lön och därmed en korrekt summa, är svårhanterlig och känslig.

McClelland talar om behovet att skapa och bevara ett förhållande (Stroh et al., 2002). Genom den frekventa användningen av entiteter som berör kollegan eller arbetskamraten, förstår man att försökspersonerna anser – och inser – arbetskamraternas värde. Försöksperson 3 uttrycker det så här: ”*Stämningen mellan min arbetskamrat [kan] bli spänd om jag inte fått några motiveringar eller skäl till varför löneskillnaden är så stor.*” Således förstår vi att relationerna mellan försökspersonen och hans arbetskamrat påverkas av lönesättningen. Liknande förhållanden kan ses mellan försökspersoner och chefen/arbetsledningen, där man talar om förtroende (eller förlorat dito), eller hans/hennes existens genom ”att finnas där”. Löneförhandling och löneförändring skapar således slitningar mellan försökspersonerna och människorna i deras omgivning.

Över lag talar försökspersonerna till mycket stor del om sig själva när de återkommande behandlar ”jag” i sina texter. Visserligen utgår man från sig själv i tanken när det gäller påståendet, men är detta i själva verket hela förklaringen? Kollegan är den som uppbar den högre ersättningen, lönen är attributet, och ”jag” är den som är ”offret” (genom min låga lön) eller alternativt ”betraktaren” (av situationen)? Genom att uppleva en pseudoverklighet (fast det kan man visserligen diskutera sanningen i här, det vill säga om detta ibland i själva verket faktiskt *är* en verklighet, eller åtminstone kan vara), utgår man från sig själv, applicerar sin person i situationen, och därmed också i själva verket upplever den ”på riktigt”. Genom denna subjektivering av ett tyckande uppnås också den innersta tanken hos försökspersonen, hans upplevelse, och därmed också den sanning som för tillfället råder för honom/henne. Med hjälp av denna ”jag”-perspektivering förstår vi att individen faktiskt utgår från sig själv när det gäller frågeställningen kring lönen. Detta ger vid hand att vi eventuellt skulle kunna dra slutsatser rörande människans inställning till lönen och dess betydelse för motivation. Dock får vi inte tillräcklig information från respondenterna för att på ett säkert och tillbörligt sätt kunna göra detta. Vidare har vi i vårt påstående vinklat perspektivet så att det gäller försökspersonen som befinnande sig i underläge. Hur skulle resultatet ha sett ut om vi hade vänt på förutsättningarna så att försökspersonen var den som erhöll den högre ersättningen? Skulle vi fortfarande se protokoll genomsyrade av negativa känslor, diskussioner kring kollegors bakgrund och utbildning; skulle vi se samma tveksamheter och tvetydigheter i försökspersonernas uttalanden; skulle samma frekvenser uppmätas rörande kollegor och patienter, det vill säga lön visavi arbetsuppgifter? En liknande studie där en spegelvändning av förutsättningarna hade kunnat ge våra resultat en ytterligare dimension och mening, och hade vidare kunnat skapa en djupare förståelse för fenomenet lön och dess betydelse. Är den ett nödvändigt ont eller en rättvisande belöning för det arbete människan utför?

Är det också så att vår egen inställning och hållning till temat påverkar resultaten, eller i alla fall tolkningen av dem. Genom att vara ett med forskningsobjektet (*indwelling*) existerar inga problem med försökspersonernas meningsskapande utifrån en tolkningsaspekt. Vår sanning är lika giltig som någon annans, och det sätt vi närmar oss frågeställningen förutsätter också giltig kunskap. Utifrån våra egna horisonter förstår vi försökspersonernas dito som de upplevde dem just då - i tanken - vid antecknandet av sina åsikter och insikter rörande ämnet. Med detta menar vi att giltigheten är ett faktum för varje försöksperson, sett

utifrån deras livsvärld som de uppfattade den vid tillfället för undersökningen, och därmed fungerar som ett korrekt och gångbart underlag för diskussioner, spekulationer och analys.

Referenser

- Bengtsson, J. (1988) *Sammanflätningar: Fenomenologi från Husserl till Merleau-Ponty*. Göteborg: Daidalos.
- Herzberg, F. Mausner, F. & Snyderman, B. (1959) *The motivation to work*. John Wiley & Sons, Inc.
- Maccoby, M. (1988) *Arbeta – Varför Det?*. Simon and Schuster, Inc.
- Maslow, A.H. (1970). *Motivation and Personality, second edition*. Harper & Row, Publishers, Inc.
- Maykut, P. & Morehouse, R. (1994) *Beginning qualitative research : a philosophical and practical guide*. London: Falmer.
- McKenna, E.F. (1994) *Business, Psychology & Organisational Behaviour*. Lawrence Erlbaum Associates Ltd.
- Porter, L. & Lawler, E. (1975) *Behaviour in Organisations*. New York: McGraw-Hill.
- Stroh, L. Northcraft, G. & Neale, N. (2002) *Organizational Behavior*. London: Lawrence Erlbaum Associates.
- Sander, Å. (1999) Edmund Husserls fenomenologiska tradition. In C. M. Allwood & M. Erikson (Eds.), *Vetenskapsteori för psykologi och andra samhällsvetenskaper*. Lund: Studentlitteratur.
- Sages, R., B. & Lundsten, J. (2004, in press) *The ambiguous nature of psychology as science and its bearing on methods of inquiry*, in press in M. Lahlou & R. B. Sages (Eds.), *Méthodes et Terrains de la Psychologie Interculturelle, L'Interdisciplinaire*, Limonest, Lyon.
- Sages, R. B., Jakobsdóttir, Y. E. & Lundsten, J. (2001) *A Phenomenological Approach to Work Values and Organisational Behavior*., submitted to publication in the *International Journal of Manpower*, Jerusalem.

Bilaga 1. Frågan

Reflektera över följande:

Du får en dag reda på att din kollega får 2000 kronor mer än du i månadslön.

Skriv ner dina tankar, känslor och funderingar kring detta tema. Använd dina egna ord, och bekymra dig inte om ordval och stavning. Det är inte detta som är viktigt för oss.

Lägg det färdiga resultatet i det frankerade kuvert du har fått, förslut detta, och posta det på valfritt ställe. Vi är hemskt tacksamma om du kan göra det så snabbt du kan, gärna inom en vecka. Har du inte tid under denna period, tar vi tacksamt emot ditt bidrag när du är färdig med det.

Vi tackar i förväg för din medverkan!

Maximilian Green & Rasmus Nervall

Skriv nedan, och på nästa blad:

Bilaga 2. Projektbeskrivning

Bakgrund

Inom domänen för arbetslivsforskning inom Institutionen för Psykologi på Lunds Universitet, ämnar vi – Rasmus Nervall och Maximilian Green – genomföra en studie på Er arbetsplats. Studien är menad som grund till ett slutförande av psykologi på C-nivå inom gränserna för psykologisk forskningsmetodik. Arbetet brukar allmänt kallas för ”C-uppsats” eller kandidatuppsats. Området som väckt vårt intresse hamnar under begreppen lön/motivation, och undersökningen kommer således att beröra dessa koncept.

Undersökningen kommer att ske med samtliga berörda personal informerade, dock utan inblandning eller specifikt intresse från någondera av arbetsledning, fackförening eller enskild individ. Uppsatsen sker således på vårt eget initiativ utan inblandning från utomstående. Handledare är universitetslektor Roger Sages, avdelningen för arbets- och organisationspsykologi, Institutionen för Psykologi, Lunds Universitet.

Syfte

Uppsatsen ämnar beröra fenomenet lön visavi motivation, och detta utifrån en individs lön satt mot en annans. Vad är det som gör att en människa ena sekunden kan vara helt tillfreds med pengasumman i lönekuvertet, och i nästa sekund vara det helt motsatta? Och detta endast beroende på den nyfunna vetskapen om innehållet i kollegans. Häri ligger vår undran, och vi vill vi ha Er hjälp eftersom vi vet att Ni utifrån erfarenheter från arbetslivet är bäst rustade för att besvara denna fråga. Företeelsen är måhända känd även för Er, vilket också innebär att den totala ansträngningen rörande undersökningen som sådan inte blir alltför stor.

Metod

Utifrån vår beskrivna undran kommer vi att genomföra en fenomenologisk studie med kvalitativa förtecken. Detta innebär att vi – för att nå kärnan i vårt syfte – kommer att be om Er medverkan i studien genom att fylla i ett formulär vars utgångspunkt kommer att ligga i Era egna tankar och funderingar kring ämnet. Således handlar det om Era egna tolkningar och beskrivningar, vilket samtidigt innebär att vi inte lägger några som helst värderingar i det ni skriver och berättar. Allt är dessutom helt anonymt och – som tidigare nämnt – en helt oberoende undersökning.

Möjligheten att svara på den ställda frågan på vilket sätt man vill är själva ändamålet med undersökningen; bredden och den individuella tolkningen av ämnet kommer att ge vid hand det vi är ute efter. Det finns därför inget korrekt svar på vår ställda fråga och således inte heller ett inkorrekt.

Efter att Ni erhållit ett konvolut innehållande ett svarsdokument, sätter Ni Er ner i lugn och ro och fyller i detta. Det finns möjlighet att genomföra uppgiften på Din arbetsplats, men också hemma eller någon annanstans. Huvudsaken är att man slutför uppgiften. Denna placeras sedan i ett slutet kuvert, och lämnas till utsedd kontaktperson. Kom ihåg att fullständig anonymitet råder!

Analys av de lämnade svaren kommer sedan att göras med hjälp av det av Roger Sages och avdelningen för arbetslivsforskning framtagna instrumentet kallat Meaning Constitution Analysis – MCA. Namnet på detta verktyg talar för sig själv: Här handlar det om att upprätta mening! Genom den datorstödda applikationen ”Minerva” - som innefattar metodiken från

MCA – genomförs analysen av texterna under perioden april-maj 2003. Resultaten kommer sedan att ligga till grund för framlagd kandidatuppsats i början av juni dennes. Givetvis kommer Ni att få ta del av det färdiga resultatet, som vi hoppas att Ni kan ha användning för på ett eller annat sätt.

Vi tackar på förhand!

Maximilian Green

040-295295

max.green@home.sol.se

Rasmus Nervall Roger Sages

046-335209

rnervall@hotmail.com

046-2228756

roger.sages@psychology.lu.se